

ชุดแลบุตรวัย 3-5 ปี ของสตรี ในเขตเมืองและเขตชนบท ของประเทศไทย

เกื้อ วงศ์บุญสิน
อัจฉรา เอ็นซ์

จีพี
ปี 15
009210

สถาบันประชากรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เอกสารสถาบัน หมายเลข 240/39
มีนาคม 2539

ISBN 974-635-170-2

Child Care among Children Aged 3-5 in Urban and Rural of Thailand

Kua Wongboonsin
Achara Entz

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ผลิตสำเนา : สกิตต์ อัครสมบุรณ์
ผู้ออกแบบปก : สมศักดิ์ ดุ่มทอง
เข้ารูปเล่มที่ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ผู้ดูแลหน่วย 3-5 ปี ของสตรี
ในเขตเมืองและเขตชนบท
ของประเทศไทย**

**เกื้อ วงศ์บุญสิน
อังฉรา เอ็นซ์**

ศาสตราจารย์พิเศษ
จาก

สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**สถาบันประชากรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มีนาคม 2538**

ลิขสิทธิ์ของสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 200 เล่ม มีนาคม 2539

การผลิตและลอกเลียนหนังสือเล่มนี้ไม่ว่าแบบใดทั้งสิ้น
ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจาก
สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารสถาบัน หมายเลข 240/39

ISBN 974-635-170-2

จัดพิมพ์โดย : สถาบันประชากรศาสตร์
อาจารย์วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330
โทร. 218-7340, 218-7413
โทรสาร (662) 255-1469
e-mail : ipschula@netserv.chula.ac.th
URL = <http://www.chula.ac.th/INSTITUTE/IPs/INDEX.HTML>

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องผู้ดูแลบุตรวัย 3-5 ปีของสตรีไทยในเขตเมืองและเขตชนบทนอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบของผู้ดูแลบุตรวัย 3-5 ปีแล้วยังมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของตัวแปรทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่มีต่อแบบแผนการดูแลบุตรวัยดังกล่าว ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากโครงการสำรวจสถิติสังคมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2535 ซึ่งดำเนินการโดยกองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ ในเดือนพฤษภาคม 2535 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือบุตรอายุ 3-5 ปี ในปีการศึกษา 2534 ที่มีบิดามารดาอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน และบิดามารดาเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือคู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน และมีสถานภาพสมรสกำลังสมรส จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 2,701 ราย

ปัจจัยทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจที่ใช้ในการศึกษา เพื่อหาความสัมพันธ์กับแบบแผนการดูแลบุตรนั้นได้แก่ ภาวะที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อายุของบิดามารดา การศึกษาของบิดาและมารดา อาชีพของบิดาและมารดา สถานภาพการทำงานของบิดาและมารดา ทั้งนี้ได้ใช้การวิเคราะห์แบบตารางไขว้และตรวจสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์ ผลการศึกษาปรากฏว่า

ทั้งในเขตเมืองและชนบท บุตรอายุ 3-5 ปี มีบิดามารดาเป็นผู้ดูแล โดยเฉพาะอย่างยิ่งมากกว่า 3 ใน 4 ในเขตชนบท ขณะที่เขตเมือง ประมาณครึ่งหนึ่งของบุตรมีบิดามารดาเป็นผู้ดูแล และประมาณร้อยละ 40 ของบุตรกำลังเรียนโดยส่วนใหญ่เรียนอยู่ในระดับอนุบาลหรือเด็กเล็ก ซึ่งพบอีกด้วยว่าในเขตเมืองประมาณ 3 ใน 4 ของบุตรที่กำลังเรียนนั้น เรียนในโรงเรียนเอกชน แต่เขตชนบทประมาณร้อยละ 60 เรียนในโรงเรียนรัฐบาล

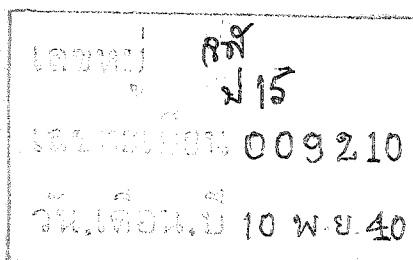
ตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับผู้ดูแลบุตรอายุ 3-5 ปี ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับผู้ดูแลบุตรในเขตเมือง นอกจากนี้เมื่อนำอายุบุตรมาร่วมพิจารณาด้วย พบว่าโดยส่วนใหญ่ยังคงความสัมพันธ์ในลักษณะเดิม แต่สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของปัจจัยอื่นที่มีผลต่อบุคคลที่จะทำหน้าที่ดูแลบุตรอายุ 3-5 ปีว่าจะเป็นคนใด

ข้อค้นพบจากการศึกษานี้ชี้ให้เห็นความจำเป็นของการเตรียมสถานบริการดูแลเด็กอายุ 3-5 ปี เช่นในรูปของโรงเรียนอนุบาล โดยต้องมีการดูแลควบคุมให้กระจายอย่างทั่วถึงทั้งในแง่ของปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่บิดามารดาจะต้องรับผิดชอบ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของเด็ก และเป็นการส่งเสริมให้บิดามารดาสามารถประกอบอาชีพได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้การวิจัยในเรื่องนี้ควรมีการดำเนินการต่อไปโดยเพิ่มปัจจัยอื่นๆ เข้าร่วมในการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความนำ	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	2
1.5 แหล่งข้อมูล.....	5
1.6 วิธีการวิจัย	5
1.7 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.8 ข้อจำกัดของข้อมูล.....	6
ส่วนที่ 2 ลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	7
2.1 ลักษณะทางประชากรและสังคมของบุตร	7
2.2 ลักษณะทางประชากร สังคม และเศรษฐกิจของบิดามารดา.....	8
ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจกับผู้ดูแลบุตร 3-5 ปี.....	15
3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาคที่อยู่อาศัยกับผู้ดูแลบุตร.....	15
3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับผู้ดูแลบุตร	16
3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของบิดามารดากับผู้ดูแลบุตร	17
3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาของบิดามารดาผู้ดูแลบุตร	18
3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดากับผู้ดูแลบุตร	19
3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการทำงานของบิดามารดากับผู้ดูแลบุตร.....	20
ส่วนที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	21
เอกสารอ้างอิง.....	25
ภาคผนวก-ตาราง.....	27

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1.	ร้อยละของบุตรอายุ 3-5 ปี จำแนกตามลักษณะทางประชากร สังคม และเขตที่อยู่อาศัย.....	10
2.	ร้อยละของบิดามารดา จำแนกตามลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และเขตที่อยู่อาศัย.....	12
3.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอายุของบุตร และเขตที่อยู่อาศัย.....	27
4.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามภาค และเขตที่อยู่อาศัย	28
5.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามภาค อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย.....	29
6.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และเขตที่อยู่อาศัย	31
7.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย.....	32
8.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอายุของบิดา และเขตที่อยู่อาศัย.....	33
9.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอายุของบิดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย	34
10.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอายุของมารดา และเขตที่อยู่อาศัย.....	35
11.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอายุของมารดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย.....	36
12.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามการศึกษาของบิดา และเขตที่อยู่อาศัย.....	37
13.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามการศึกษาของบิดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย	38
14.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามการศึกษาของมารดา และเขตที่อยู่อาศัย.....	40
15.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามการศึกษาของมารดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย	41
16.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอาชีพของบิดา และเขตที่อยู่อาศัย.....	43
17.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอาชีพของบิดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย	44
18.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอาชีพของมารดา และเขตที่อยู่อาศัย	46
19.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอาชีพของมารดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย	47
20.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามสถานภาพการทำงานของบิดา และเขตที่อยู่อาศัย	49
21.	ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามสถานภาพการทำงานของบิดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย.....	50

22 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามสถานภาพการทำงานของมารดา
และเขตที่อยู่อาศัย.....51

23 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามสถานภาพการทำงานของมารดา อาชุนคร
และเขตที่อยู่อาศัย.....52

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำขอบคุณ

โครงการผู้ดูแลครอบครัว 3-5 ปี ของสตรีในเขตเมืองและเขตชนบทของประเทศไทย ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2537 คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานสถิติแห่งชาติที่กรุณาอนุญาตให้ใช้ข้อมูลโครงการสำรวจสถิติสังคมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2535 ในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานประมาณที่ให้การสนับสนุนโครงการวิจัยนี้ นอกจากนี้ขอขอบคุณ คุณปรีชา รุ่งโสภาสกุล ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดีในการประมวลผลโดยตลอด รวมทั้งขอขอบคุณ คุณเนตรดาว สว่างแจ้ง และคุณบุญจาริกา อ่อนรู้ที่ ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำรายงานการวิจัยนี้

คณะผู้วิจัย

มีนาคม 2539

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1

บทนำ

1.1 ความนำ

แม้ว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยยังอยู่ในเขตชนบท และประเทศไทยยังเป็นประเทศกำลังพัฒนา การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ก็มีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อแบบแผนการจัดการเกี่ยวกับผู้ดูแลเด็ก โดยเฉพาะการลดลงอย่างรวดเร็วของระดับภาวะเจริญพันธุ์ จนอยู่ในระดับที่จะมีเด็กเกิดทดแทน (ในช่วงระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน) เพียง 1.5 คน (Knodel et al, 1987: 5) นอกจากนี้รูปแบบของครอบครัวก็เปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น (Limanonda, 1990) สำหรับระดับการศึกษาของทั้งเด็กชายและเด็กหญิงก็พบว่า อัตราการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาเริ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในเขตเมือง (Knodel et al, 1987:38-39; Kiranandana et al, 1989) และหากพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมในการทำงานของสตรีซึ่งตามปกติอัตราดังกล่าวอยู่ในระดับที่สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาอื่นๆ ก็พบว่าอัตราการมีส่วนร่วมในการทำงานของสตรีมีแนวโน้มสูงขึ้น อัตราที่เพิ่มดังกล่าวเป็นการเพิ่มทั้งสตรีที่ยังไม่ได้สมรสและสตรีที่สมรส (Hananberg and Wongboonsin, 1991)

ผลที่สอดคล้องกับอัตราการมีส่วนร่วมในการทำงานของสตรีที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวคือ การลดลงของอัตราร้อยละที่มารดาหรือญาติของมารดาดูแลเด็กเอง และการเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานบริบาล (สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี) และอนุบาล (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี) (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2534 และ Wongboonsin and Prachuabmoh, 1992)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปทำให้สภาพความเป็นอยู่ของประชากรในประเทศกำลังพัฒนาดีขึ้น การพัฒนาทางเศรษฐกิจดังกล่าวอาจจะสร้างปัญหาทางสังคมอื่นๆ ขึ้นมาด้วยเช่นกัน ปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งโดยเฉพาะในเขตเมืองของประเทศกำลังพัฒนาได้แก่ ปัญหาผู้ดูแลเด็ก ความทันสมัยและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมักจะเปลี่ยนวิถีการจัดการเลี้ยงดูเด็กที่เคยทำกันอยู่ในอดีต เนื่องมาจากเหตุผล 3 ประการ กล่าวคือ

ก. การลดขนาดของครอบครัว ตลอดจนการตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาที่มีเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ที่เป็บบิดามารดาส่งบุตรไปเล่าเรียนหนังสือสูงขึ้นแทนการให้ดูแลน้องๆ ที่บ้าน มีผลให้เกิดการขาดพี่สาวหรือพี่ชายที่จะคอยดูแลน้อง หรือช่วยงานบ้าน

ข. สตรีมีโอกาสมากขึ้นในตลาดแรงงานทำให้มีรายได้เป็นตัวเงิน เนื่องจากภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่มีแนวโน้มเจริญเติบโตสูงขึ้น ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นปัจจัยผลักดันให้การเลี้ยงดูบุตร โดยมารดาเองมีแนวโน้มลดลง

ค. ในปัจจุบันการเป็นครอบครัวขยายมีแนวโน้มลดลง ดังนั้นการพึ่งพาญาติพี่น้องให้ดูแลเด็กในช่วงที่มารดาไม่ทำงานย่อมลดน้อยลงเช่นกัน

ผลกระทบของปัจจัยแต่ละปัจจัยหรือหลายๆปัจจัยรวมกัน กล่าวคือ ปัจจัยทางประชากร การศึกษา ระบบครอบครัว และสถานภาพการทำงาน มีส่วนสัมพันธ์กับรูปแบบใหม่ของการเลี้ยงดูเด็กในประเทศกำลังพัฒนาอย่างไรนั้นยังไม่เป็นที่กระจ่าง อย่างไรก็ตามก็มีเหตุผลที่ทำให้เชื่อได้ว่ารูปแบบการจัดการด้านผู้ดูแลมีแนวโน้มว่าได้เปลี่ยนแปลงไปบ้างแล้วในปัจจุบัน และคงจะเปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคต ดังนั้นการศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดแบบแผนการเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงมีความจำเป็น

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงลักษณะและปัจจัยที่กำหนดผู้ดูแลบุตรวัย 3-5 ปีของสตรีในเขตเมืองและเขตชนบทของไทย เพื่อให้ทราบผลกระทบของแต่ละปัจจัยต่างๆ ว่ามีส่วนสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูเด็กวัย 3-5 ปี อย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบของผู้ดูแลบุตรวัย 3-5 ปี ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของตัวแปรทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่มีต่อแบบแผนการดูแลบุตรวัย 3-5 ปี ดังกล่าว

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรกับแบบแผนการดูแลบุตร
2. ข้อมูลแบบแผนการดูแลบุตรวัยดังกล่าว จะเป็นข้อชี้แนะสำคัญประการหนึ่งในการวางแผนการเตรียมสถานที่ดูแลเด็ก ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐบาลหรือภาคเอกชนในอนาคต

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในหัวข้อเรื่องการเลี้ยงดูหรือการดูแลบุตรเท่าที่ผ่านมา พบว่าส่วนใหญ่เป็นการพิจารณาในด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ตลอดจนบุคลิกภาพของเด็ก และพิจารณาบทบาทการทำงานของสตรีกับการเลี้ยงดูบุตร หรือการ

ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กที่มารคาทำงานและให้บุคคลอื่นดูแลบุตรแทนตนเปรียบเทียบกับมารคาที่ไม่ได้ทำงานและดูแลบุตรเอง

เมื่อพิจารณาถึงการทำงานของสตรีโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา มักจะพิจารณาว่าการทำงานของสตรีจะนำไปสู่การลดลงของระดับภาวะเจริญพันธุ์ได้อย่างไร โดยทั่วไปการทำงานนอกบ้านของสตรีกับการตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูบุตรในวัยทารกและเด็ก เป็นกิจกรรมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อกันเท่าใด (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2534) เพราะว่าเด็กต้องการเวลาจากมารคาค่อนข้างมากโดยเฉพาะในช่วงวัยแรกเกิด กล่าวได้ว่าการทำงานของมารคาเป็นทั้งอุปสรรคในการเลี้ยงดู และทำให้ขาดรายได้ในกรณีที่มารคาต้องหยุดหรือเลิกงานเพื่อมาทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็ก (Lloyd, 1990)

อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ดังกล่าวต้องขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างบทบาทของการทำงานกับการเป็นมารคาด้วย (Mason and Palan, 1984) ยกตัวอย่างเช่น งานเกี่ยวกับการเกษตรหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือนอาจมีผลต่อจำนวนบุตรที่มารคาจะมีได้น้อยมาก ทั้งนี้เพราะงานเหล่านี้สามารถทำไปพร้อมๆกับการดูแลบุตร ในทางตรงข้ามงานที่สตรีต้องออกไปทำนอกบ้านเป็นเวลาหลายชั่วโมงจะไม่สนับสนุนกับการมีบุตร ทั้งนี้เพราะจะมีปัญหาการดูแลเด็กเข้ามาเกี่ยวข้อง นั่นคือ การทำงานจะมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับภาวะเจริญพันธุ์ภายใต้สภาวะการณ์ที่เกิดความไม่สอดคล้องกันระหว่างการทำงานกับการดูแลบุตร

การเป็นมารคาับการทำงานของสตรีนั้นเป็นสิ่งที่ขัดต่อกัน ความขัดแย้งนั้นจะมีความรุนแรงในระดับใดขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือ

1. การจัดการในแง่ของการทำงานเพื่อหารายได้ให้ครอบครัว (ด้านการผลิต)
2. การจัดการด้านการเลี้ยงดูบุตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหาคนช่วยดูแลโดยสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย แต่สามารถไว้วางใจได้

ในประเด็นแรกนั้น สัมพันธภาพเชิงผกผันระหว่างการทำงานกับภาวะเจริญพันธุ์มักพบในประเทศอุตสาหกรรม เพราะการจัดการในแง่ของการทำงานเพื่อหารายได้ให้ครอบครัวในสภาพของสังคมดังกล่าว เป็นไปในลักษณะของการบังคับให้ผู้เป็นมารคาต้องห่างเหินจากบ้านและทำงานเพื่อผลประโยชน์ของนายจ้างมากกว่าของครอบครัว (Jaffe and Aumi, 1960; Kasarda, 1971; Goldstein, 1972) ด้วยเหตุนี้ผู้เป็นมารคาที่ต้องทำงานไปด้วยนั้น จึงจำเป็นต้องเหินห่างจากบุตรขณะเดียวกัน สภาพสังคมไม่อาจอำนวยความสะดวกให้ผู้เป็นมารคาออกจากงานเพื่อดูแลบุตรในระยะเวลาสั้นในช่วงแรกที่บุตรต้องการการดูแลอย่างเอาใจใส่และใกล้ชิดได้ ลักษณะเช่นนี้ตรงกันข้ามกับสังคมชนบทในประเทศโลกที่สาม ซึ่งพบว่ามารคาสามารถทำงานไปด้วยและสามารถใกล้ชิดกับบุตรไปด้วยได้พร้อมกัน ตารางเวลาของมารคาในสังคมประเภทนี้มีความยืดหยุ่นกว่าในสังคมประเภทแรก

สำหรับปัจจัยประเภทที่ 2 คือ การจัดการในด้านการเลี้ยงดูบุตรนั้นมารดาในสังคมชนบทของประเทศโลกที่สามจะสามารถให้บุตรของตนได้รับการเลี้ยงดูจากผู้อื่นโดยสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยกว่าและยังสามารถไว้วางใจได้ด้วย ทั้งนี้เพราะมีญาติซึ่งเป็นสตรีหรือหญิงรับใช้ซึ่งพร้อมจะให้ความช่วยเหลือ ในขณะที่มารดาในสังคมเมืองและสังคมอุตสาหกรรมไม่สามารถเข้าถึงโอกาสเช่นนั้นได้ง่ายนัก (Safilio-Rothschild, 1977) บทบาทการเป็นมารดากับการทำงานของสตรีในสังคมชนบทของประเทศในโลกลที่สามจึงมีความขัดแย้งที่ไม่รุนแรงเท่าสังคมที่ทันสมัยอย่างในเมืองหรือประเทศอุตสาหกรรม

หากพิจารณาถึงประเทศกำลังพัฒนา ก็พบว่าความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกันระหว่างการทำงานกับการดูแลบุตร ยังมีความแตกต่างแม้แต่ในกลุ่มสตรีที่มีอาชีพแบบเดียวกัน (Llyod, 1990; Dixon-Mueller, 1989; United Nations, 1985, 1987; Mason, 1984) ทั้งนี้เพราะปัจจัยการจัดการในด้านการผลิตและปัจจัยการจัดการในด้านการเลี้ยงดูบุตร มีความสำคัญพอกัน ดังเช่น ความสำคัญของปัจจัยด้านการผลิตในสังคมอุตสาหกรรม หรือด้านปัจจัยการเลี้ยงดูที่พบในสังคมชนบท กล่าวคือ ในกลุ่มประเทศที่ยากจนที่สุดของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา สตรีสามารถมีบุตรจำนวนมากได้แม้ว่าจะทำงานในภาคเศรษฐกิจที่ทันสมัยก็ตาม เนื่องจากลักษณะการมีครอบครัวขยายและค่าจ้างแรงงานสำหรับทำงานบ้านที่มีราคาถูกเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกโดยตรงข้ามสำหรับประเทศที่มีการพัฒนาในระดับปานกลาง แต่ลักษณะรูปแบบของการมีครอบครัวขยาย และค่าจ้างแรงงานสำหรับทำงานบ้านเริ่มแตกต่างจากที่เคยเป็นมา กลับพบว่าสตรีที่ทำงานในภาคเศรษฐกิจที่ทันสมัย มีบุตรในระดับต่ำกว่าสตรีกลุ่มอื่นๆ ส่วนสตรีที่ทำงานในภาคเกษตรแผนเก่าก็เริ่มตกอยู่ในสภาพลำบากที่จะทำงานไปและเลี้ยงบุตรไปด้วย (Blanc and Lloyd, 1990)

ทั้งนี้พอจะสรุปได้ว่ามีปัจจัยหลักอยู่ 3 ประการ ที่มีอิทธิพลต่อแบบแผนและแนวปฏิบัติในการเลี้ยงดูบุตรที่แตกต่างในประเทศที่กำลังพัฒนา (Joekes, 1989; Mason and Palan, 1981) ดังนี้

1. บทบาททางเพศ (Gender role)
2. ตลาดสำหรับแรงงานไร้ฝีมือในระบบการทำงานในบ้าน (Unskilled domestic labor)
3. ระบบครอบครัว (Family system)

ในภาพรวมแล้วพอจะกล่าวได้ว่ายิ่งความเป็นอยู่ของครอบครัวจำเป็นต้องพึ่งพาเศรษฐกิจเงินตรามากขึ้น โอกาสในตลาดแรงงานของสตรีก็ยิ่งน้อยลงกว่าของบุรุษ โดยเฉพาะในภาคนอกระบบ (Informal sector) ซึ่งมีค่าจ้างแรงงานต่ำ (Boserup, 1970) ด้วยสถานภาพการทำงานอันไม่มั่นคงและขาดสวัสดิการทางสังคมบางลักษณะหรือกลุ่ม สภาพดังกล่าวอาจผลักดันให้สตรีใช้ชีวิตอยู่แต่เพียงในบ้าน ในขณะที่สังคมลักษณะอื่นๆ อาจผลักดันให้สตรีชวนหาทำงานนอกบ้านมากขึ้น

ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพส่วนตัวหรือรับจ้างทำงาน ทั้งๆที่ได้รับสวัสดิการหรือการคุ้มครองการทำงานเพียงน้อยนิดก็ตาม ลักษณะแบบหลังดังกล่าว การเลี้ยงดูเด็กจะกลายเป็นภาระของเด็กหญิง ญาติผู้ใหญ่ ตลอดจนคนรับใช้ ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสามารถที่จะมีบุตรในกลุ่มสตรีทำงานกลุ่มดังกล่าว

1.5 แหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากโครงการสำรวจสถิติสังคมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พ.ศ.2535 ซึ่งดำเนินการโดยกองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2535 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลสถิติเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านประชากรของเด็กและเยาวชนทางด้านการศึกษา การทำงาน การใช้เวลา และการเล่นกีฬา รวมทั้งได้บรรจุคำถามเกี่ยวกับผู้ดูแลเด็กอายุ 3-5 ปีไว้ด้วย ประชากรที่อยู่ในกลุ่มการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนนี้ ได้แก่ บุคคลผู้อาศัยอยู่ในครัวเรือนส่วนบุคคลทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลทั่วราชอาณาจักร ทั้งนี้การสำรวจได้ดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2535 มีครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งสิ้น 28,515 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร 5,160 ครัวเรือน ในเขตเทศบาลอื่นๆ 5,880 ครัวเรือน และนอกเขตเทศบาล 17,475 ครัวเรือน ส่วนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง (สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2537)

1.6 วิธีการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ดูแลบุตรวัย 3-5 ปีของสตรีทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท โดยใช้คำร้อยละ และการวิเคราะห์แบบตารางไขว้ (Cross-Tabulation) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลบุตรกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรของบิดามารดา โดยมีการคุมด้วยตัวแปรอื่นตามความเหมาะสม และยังตรวจสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์ (χ^2 -Test) ที่ระดับนัยสำคัญต่ำกว่า 0.05 นอกจากนี้ เพื่อให้ตัวอย่างที่เลือกมาสามารถถือเป็นตัวแทนระดับประเทศได้ จึงได้มีการถ่วงน้ำหนักจำนวนตัวอย่าง

1.7 ขอบเขตการวิจัย

ประชากรตัวอย่างที่ศึกษาคือบุตรอายุ 3-5 ปี ในปีการศึกษา 2534 ที่มีบิดามารดาอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกันและบิดาหรือมารดาเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือเป็นคู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน และมีสถานภาพสมรสกำลังสมรส จากข้อมูลโครงการสำรวจสถิติสังคมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พ.ศ.2535

1.8 ข้อจำกัดของข้อมูล

1. ด้วยการใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลของโครงการสำรวจสถิติสังคมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พ.ศ.2535 ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกของครัวเรือนคนอื่นในการตอบคำถามทั้งหมด ดังนั้นผู้ตอบจะให้คำตอบเกี่ยวกับรายละเอียดด้านต่างๆของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จึงทำให้ข้อมูลบางอย่างมีโอกาสที่จะผิดพลาดได้เนื่องจากการตอบแทน ความน่าเชื่อถือของข้อมูลจึงลดลง

2. เนื่องจากข้อมูลเรื่องความสัมพันธ์ของสมาชิกแต่ละคนในครัวเรือนจะอ้างอิงในเชิงของความสัมพันธ์ที่มีกับหัวหน้าครัวเรือน ดังนั้นข้อมูลเกี่ยวกับบิดามารดาของสมาชิกครัวเรือนอายุ 3-5 ปี จึงไม่สามารถมีครบได้ทั้งหมดตามจำนวนบุตรอายุ 3-5 ปีที่พบจริง จำนวนตัวอย่างของบุตรอายุ 3-5 ปี ในการวิเคราะห์ข้อมูลชุดนี้จึงได้เลือกเฉพาะแต่บุตรอายุ 3-5 ปีที่สามารถชี้หรือทราบข้อมูลของบิดามารดาได้ เนื่องจากเป็นบิดามารดาที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกันและเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือคู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน และสามารถทราบได้อย่างแน่นอนว่าเด็กคนนั้นเป็นบุตรของหัวหน้าครัวเรือนและคู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน

3. ความสอดคล้องของข้อมูลเนื่องจากเวลาอ้างอิงที่ใช้ในคำถามในการสำรวจ เช่น ข้อมูลเรื่องอาชีพเป็นการถามถึงการทำงานระหว่างสัปดาห์แห่งการสำรวจว่าสมาชิกครัวเรือนนั้นๆ ได้ทำงานหรือไม่ (ข้อ F9) หากไม่ได้ทำงานก็จะไม่ถามต่อว่าทำงานอาชีพอะไร (ข้อ F10) และคำถามเรื่องผู้ดูแลได้ถามว่า ในปีการศึกษา 2534 สมาชิกครัวเรือนนั้นๆ เรียนอยู่หรือไม่ (ข้อ F16) ถ้าไม่ได้เรียนและอายุ 3-5 ปี ได้ถามต่อว่าใครเป็นผู้ดูแล (ข้อ F17) ซึ่งอาจมีความผันแปรของคำตอบเนื่องจากคำจำกัดความของคำว่าผู้ดูแล นอกจากนี้คำตอบว่าบิดา/มารดา เป็นผู้ดูแลได้ถูกจัดไว้เป็นประเภทเดียวกัน จึงทำให้ไม่สามารถได้คำตอบที่ชัดเจนว่าบิดาหรือมารดาที่มีบทบาทในการดูแลบุตรนั้นๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2

ลักษณะทั่วไปของข้อมูล

ในส่วนนี้จะได้บรรยายถึงลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ลักษณะทางประชากรและสังคมของบุตรอายุ 3-5 ปี จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ยังแสดง ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของบิดามารดา ซึ่งอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย ทั้งนี้จำนวนตัวอย่างในแต่ละหมวดตัวแปรที่ปรากฏในวงเล็บในตารางจะเป็นการแสดงจำนวนตัวอย่างที่ไม่ได้ถ่วงน้ำหนัก แต่ร้อยละและค่าเฉลี่ยที่แสดงเป็นผลที่ได้จากการถ่วงน้ำหนักแล้ว นอกจากนี้จำนวนตัวอย่างในตารางต่างๆ ที่แสดงอาจไม่เท่ากันทุกตัวแปร เพราะการตัดจำนวนตัวอย่างที่ไม่ทราบ ไม่ตอบ ของตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ศึกษา สำหรับลักษณะทั่วไปของข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ลักษณะทางประชากรและสังคมของบุตร

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเรื่องผู้ดูแลบุตรครั้งนี้ได้สนใจศึกษาผู้ดูแลบุตรอายุ 3-5 ปี จากข้อมูลโครงการสำรวจสถิติสังคม พ.ศ. 2535 โดยใช้ข้อมูลของบุตรเป็นฐานในการศึกษา ประกอบด้วยบุตรวัย 3-5 ปี จำนวน 2,701 คน ซึ่งมีบิดามารดาอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกันและมีสถานภาพสมรสกำลังสมรส ตารางที่ 1 แสดงถึงลักษณะทางประชากรและสังคมของบุตร โดยรวม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสัดส่วนของบุตรอายุ 3-5 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 33.3) รองลงมาคือภาคใต้ ภาคกลาง ภาคเหนือ และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ (ร้อยละ 20.6, ร้อยละ 19.3, ร้อยละ 16.0 และร้อยละ 10.7) หากพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยโดยแบ่งเป็นเขตเมืองและเขตชนบทพบว่า กรุงเทพมหานครมีสัดส่วนของบุตรอายุ 3-5 ปี มากที่สุดในเขตเมือง (ร้อยละ 56.5) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของบุตรอายุ 3-5 ปี มากที่สุดในเขตชนบท (ร้อยละ 39)

ในส่วนอายุของบุตรนั้นพบว่า มีสัดส่วนของบุตรอายุ 5 ปีมากที่สุด ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท รองลงมาคือบุตรอายุ 3 ปี และบุตรอายุ 4 ปี ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของอายุของบุตรไม่มีความแตกต่างกันมาก นอกจากนี้ยังพบว่าสัดส่วนของเด็กชายและเด็กหญิงมีความใกล้เคียงกันทุกเขตที่อยู่อาศัย

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่บุตรอาศัยอยู่ด้วย พบว่า โดยส่วนใหญ่บุตรอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 4 คน รองลงมาคือจำนวนสมาชิก 5 คน และ 3 คน ตามลำดับ ลักษณะการกระจายนี้สามารถพบได้ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่าบุตรอายุ 3-5 ปี ที่ศึกษาอาศัยอยู่ในครัวเรือนขนาดเล็กมากกว่าครัวเรือนขนาดใหญ่ (มีสมาชิกครัวเรือนตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป)

ข้อมูลในส่วนของผู้ดูแลบุตรมาจากคำถาม 2 คำถามที่ใช้ในการสำรวจได้แก่ “สมาชิกครัวเรือนนี้กำลังเรียนอยู่หรือไม่” และ “ใครเป็นผู้ดูแลในกรณีที่ไม่เรียน” เมื่อนำมารวมเป็นตัวแทนเดียวกัน ในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าบิดามารดาเป็นผู้ดูแลหลักของบุตรอายุ 3-5 ปี ในทุกเขตที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตชนบท (ร้อยละ 83.3) ขณะที่สำหรับเขตเมือง ประมาณครึ่งหนึ่งของบุตรมีบิดามารดาเป็นผู้ดูแล และประมาณร้อยละ 40 ของบุตรกำลังเรียน

เฉพาะบุตรที่กำลังเรียนนั้น พบว่าทั้งเขตเมืองและเขตชนบทโดยส่วนใหญ่บุตรอายุ 3-5 ปี กำลังเรียนอยู่ในระดับอนุบาลหรือเด็กเล็ก การศึกษาอื่นๆ ซึ่งได้แก่การเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานรับเลี้ยงเด็ก และระดับประถมศึกษา พบว่ามีสัดส่วนน้อยกว่ามาก ส่วนประเภทของโรงเรียนที่กำลังเรียน ซึ่งแบ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 1 ได้แสดงให้เห็นถึงแบบแผนที่แตกต่างกันระหว่างเขตเมืองและเขตชนบท กล่าวคือ ในเขตเมือง ประมาณ 3 ใน 4 ของบุตรอายุ 3-5 ปีที่กำลังเรียนนั้นกำลังเรียนในโรงเรียนเอกชน ขณะที่ในเขตชนบท ประมาณร้อยละ 60 ของบุตรกำลังเรียนในโรงเรียนรัฐบาล

2.2 ลักษณะทางประชากร สังคม และเศรษฐกิจของบิดามารดา

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่าข้อมูลในการศึกษานี้ได้ใช้ข้อมูลของบุตรเป็นฐานในการศึกษาดังนั้นข้อมูลเกี่ยวกับบิดามารดานั้น หากในครัวเรือนหนึ่งมีบุตรอายุ 3-5 ปี มากกว่าหนึ่งคน ข้อมูลเกี่ยวกับบิดามารดาของบุตรทุกคนในครัวเรือนนั้นจะเป็นข้อมูลเดียวกัน

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะประชากร สังคม และเศรษฐกิจของบิดามารดาของบุตรอายุ 3-5 ปี จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย โดยแบ่งเป็นเขตเมืองและเขตชนบท

อายุของบิดา พบว่า สำหรับเขตเมือง บิดาที่มีอายุ 30-34 ปี และบิดาที่มีอายุ 35-39 ปี มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 30.4 และร้อยละ 30.9) ส่วนในเขตชนบทนั้นบิดาที่มีอายุ 30-34 ปี มีสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 29) รองลงมาคือบิดาที่มีอายุ 35-39 ปี (ร้อยละ 23.8) ด้านอายุของมารดาพบว่าในเขตเมืองมารดาที่มีอายุ 30-34 ปี มีสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 34.3) รองลงมาคือมารดาที่มีอายุ 25-29 ปี (ร้อยละ 27.6) ส่วนในเขตชนบท มารดามีอายุระหว่าง 25-29 ปี มีสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 31.2) รองลงมาคือมารดาที่มีอายุ 30-34 ปี (ร้อยละ 25.3)

หากพิจารณาด้านการศึกษาของบิดา พบว่าทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท บิดาของบุตรอายุ 3-5 ปีโดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมต้น โดยเฉพาะในเขตชนบทมีสัดส่วนสูงกว่าระดับการศึกษาอื่นอย่างชัดเจน (ร้อยละ 70.6) ในขณะที่เขตเมืองมีสัดส่วนของบิดาจบการศึกษาระดับมัธยมหรือสูงกว่ามัธยมที่สูงกว่าเขตชนบท ส่วนการศึกษาของมารดานั้น พบว่ามีแบบแผนคล้ายคลึงกับระดับการศึกษาของบิดา

ด้านอาชีพของบิดาและมารดา ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการถามถึงการทำงานในรอบ สัปดาห์แห่งการสำรวจนั้นพบว่าสัดส่วนของมารดาที่ไม่ได้ทำงานมีสูงกว่าสัดส่วนของบิดาที่ไม่ได้ ทำงานอย่างมาก สำหรับบิดาที่ทำงานปรากฏว่าในเขตเมืองมีสัดส่วนของบิดาประกอบอาชีพทาง วิชาชีพและช่างใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 21.9 และ ร้อยละ 21.5) ส่วนในเขตชนบท บิดาประกอบอาชีพ เกษตรกรรมมีสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 51.5) ทั้งนี้อาชีพของมารดาในเขตชนบทก็ยังพบว่ามีการ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมสูงสุด (ร้อยละ 38) สำหรับอาชีพของมารดาในเขตเมืองนั้น พบว่ามี สัดส่วนสูงที่ทำงานอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 23.3) รองลงมาคืองานช่าง (ร้อยละ 11.9)

นอกจากอาชีพแล้ว สถานภาพการทำงานก็เป็นลักษณะทางเศรษฐกิจอีกลักษณะหนึ่งซึ่ง พบว่าในเขตเมืองสถานภาพการทำงานของบิดาที่มีสัดส่วนสูงสุดคือ ลูกจ้างเอกชน (ร้อยละ 38.9) รองลงมาคือสถานภาพการทำงานธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 28.4) ซึ่งต่างจากเขตชนบทที่พบว่า สถานภาพการทำงานธุรกิจส่วนตัวมีสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 55.1) สำหรับสถานภาพการทำงาน ของมารดาก็พบว่าในเขตเมืองมารดาที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้างเอกชนมีสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 35.5) รองลงมาคือธุรกิจครอบครัว (ร้อยละ 26.3) ซึ่งมีแบบแผนตรงข้ามกับในเขตชนบท กล่าวคือในเขตชนบทมารดาที่มีสถานภาพทำงานธุรกิจครอบครัวมีสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 51.2) รองลงมาคือลูกจ้างเอกชน (ร้อยละ 24.9)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ร้อยละของบุตรอายุ 3-5 ปี จำแนกตามลักษณะทางประชากร สังคม และเขตที่อยู่อาศัย

ลักษณะต่างๆ	เขตที่อยู่อาศัย		
	เมือง	ชนบท	รวม
ภาค			
เหนือ	7.8	17.9	16.0
ตะวันออกเฉียงเหนือ	9.1	39.0	33.3
กลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)	11.8	21.0	19.3
ใต้	14.8	22.0	20.6
กรุงเทพมหานคร	56.5	-	10.7
รวม	100.0 (856)	100.0 (1,845)	100.0 (2,701)
อายุ			
3 ปี	32.7	30.8	31.1
4 ปี	32.6	30.3	30.8
5 ปี	34.7	38.9	38.1
รวม	100.0 (856)	100.0 (1,845)	100.0 (2,701)
ค่าเฉลี่ย (ปี)	4.0 (856)	4.1 (1,845)	4.1 (2,701)
เพศ			
ชาย	50.6	49.3	49.5
หญิง	49.4	50.7	50.5
รวม	100.0 (856)	100.0 (1,845)	100.0 (2,701)
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
3 คน	22.0	16.7	17.7
4 คน	35.6	40.2	39.3
5 คน	23.9	21.0	21.6
6 คน	7.6	11.0	10.4
7 คน	5.5	5.2	5.3
8 คนขึ้นไป	5.4	5.9	5.8
รวม	100.0 (856)	100.0 (1,845)	100.0 (2,701)
ค่าเฉลี่ย (คน)	4.6 (856)	4.7 (1,845)	4.7 (2,701)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะต่างๆ	เขตที่อยู่อาศัย		
	เมือง	ชนบท	รวม
ผู้ดูแล			
บิดามารดา	53.3	83.2	77.5
ปู่ย่าตายายในครัวเรือน	0.8	0.9	0.8
ญาติพี่น้องในครัวเรือน	0.8	0.5	0.5
บุคคลอื่นในครัวเรือน	0.7	-	0.1
ปู่ย่าตายายนอกครัวเรือน	1.1	2.7	2.4
ญาติพี่น้องนอกครัวเรือน	1.6	0.8	0.9
บุคคลอื่นนอกครัวเรือน	1.3	0.3	0.5
กำลังเรียน	40.3	11.7	17.1
รวม	100.0 (853)	100.0 (1,844)	100.0 (2,697)
ระดับการศึกษา *			
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/สถานรับเลี้ยงเด็ก	6.5	14.8	11.1
อนุบาล เด็กเล็ก	92.4	83.2	87.3
ประถมศึกษา	1.2	2.0	1.6
รวม	100.0 (367)	100.0 (278)	100.0 (645)
ประเภทของโรงเรียนที่เรียน *			
โรงเรียนรัฐบาล	24.3	62.2	45.7
โรงเรียนเอกชน	75.7	37.8	54.3
รวม	100.0 (367)	100.0 (278)	100.0 (645)

* เฉพาะผู้ที่กำลังเรียน

ตารางที่ 2 ร้อยละของบิดามารดา จำแนกตามลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และเขตที่อยู่อาศัย

ลักษณะต่างๆ	เขตที่อยู่อาศัย		
	เมือง	ชนบท	รวม
อายุของบิดา (ปี)			
น้อยกว่า 24	1.5	2.8	2.6
25-29	13.0	20.0	18.7
30-34	30.4	29.0	29.2
35-39	30.9	23.8	25.1
40-44	14.8	12.1	12.6
45 ขึ้นไป	9.4	12.4	11.8
รวม	100.0 (856)	100.0 (1,845)	100.0 (2,701)
ค่าเฉลี่ย (ปี)	35.7 (856)	35.3 (1,845)	35.3 (2,701)
อายุของมารดา (ปี)			
น้อยกว่า 24	7.7	12.8	11.8
25-29	27.6	31.2	30.5
30-34	34.3	25.3	27.0
35-39	21.3	17.8	18.4
40-44	7.4	9.4	9.0
45 ขึ้นไป	1.8	3.6	3.3
รวม	100.0 (856)	100.0 (1,843)	100.0 (2,699)
ค่าเฉลี่ย (ปี)	31.7 (856)	31.3 (1,843)	31.4 (2,699)
ระดับการศึกษาของบิดา			
ไม่ได้เรียน	1.7	3.9	3.5
ประถมต้น	36.7	70.6	64.2
ประถมปลาย	9.7	12.1	11.6
มัธยม	26.5	6.6	10.4
อาชีวศึกษา	13.1	3.6	5.4
มหาวิทยาลัย	12.4	3.2	4.9
รวม	100.0 (847)	100.0 (1,840)	100.0 (2,687)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะต่างๆ	เขตที่อยู่อาศัย		
	เมือง	ชนบท	รวม
ระดับการศึกษาของมารดา			
ไม่ได้เรียน	4.1	7.0	6.5
ประถมต้น	38.1	67.1	61.5
ประถมปลาย	14.1	17.7	17.0
มัธยม	20.2	3.8	6.9
อาชีวศึกษา	12.3	2.1	4.1
มหาวิทยาลัย	11.3	2.4	4.0
รวม	100.0 (854)	100.0 (1,843)	100.0 (2,697)
อาชีพของบิดา			
ไม่ได้ทำงาน	1.6	7.1	6.0
วิชาชีพ	21.9	5.5	8.6
เสมียน	8.2	0.8	2.2
ค้าขาย	18.2	5.0	7.5
เกษตรกรรวม	4.0	51.5	42.5
ขนส่ง	17.6	6.2	8.4
ช่าง	21.5	21.9	21.8
บริการ	6.9	2.0	3.0
รวม	100.0 (851)	100.0 (1,840)	100.0 (2,691)
อาชีพของมารดา			
ไม่ได้ทำงาน	39.7	39.1	39.2
วิชาชีพ	9.9	2.8	4.1
เสมียน	8.7	1.3	2.7
ค้าขาย	23.3	6.9	10.0
เกษตรกรรวม	1.8	38.0	31.1
ขนส่ง	0.4	0.3	0.3
ช่าง	11.9	10.5	10.8
บริการ	4.3	1.2	1.8
รวม	100.0 (852)	100.0 (1,842)	100.0 (2,694)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะต่างๆ	เขตที่อยู่อาศัย		
	เมือง	ชนบท	รวม
สถานภาพการทำงานของบิดา *			
ลูกจ้างเอกชน	38.9	33.7	34.8
ข้าราชการ	16.8	6.8	8.8
นายจ้าง	10.0	3.0	4.4
ธุรกิจส่วนตัว	28.4	55.1	49.7
ธุรกิจครอบครัว	1.0	0.9	0.9
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	4.8	0.5	1.4
รวม	100.0 (843)	100.0 (1,725)	100.0 (2,568)
สถานภาพการทำงานของมารดา *			
ลูกจ้างเอกชน	35.5	24.9	26.9
ข้าราชการ	14.1	4.8	6.5
นายจ้าง	0.6	0.4	0.5
ธุรกิจส่วนตัว	20.6	18.5	18.9
ธุรกิจครอบครัว	26.3	51.2	46.5
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	2.9	0.2	0.7
รวม	100.0 (537)	100.0 (1,152)	100.0 (1,689)

* เฉพาะผู้ที่ทำงาน

ส่วนที่ 3

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจ กับผู้ดูแลบุตรอายุ 3-5 ปี

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลบุตรกับปัจจัยทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจของบิดามารดา ในส่วนนี้ได้ใช้การวิเคราะห์แบบตารางไขว้ และตรวจสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญต่ำกว่า 0.05 โดยการหาความสัมพันธ์นี้อยู่บนพื้นฐานที่ว่าปัจจัยต่างๆมีผลกระทบต่อแบบแผนการเลี้ยงดูเด็ก ทั้งนี้ปัจจัยต่างๆที่สนใจศึกษาว่ามีความสัมพันธ์อย่างไรกับการดูแลเด็ก ได้แก่ ภาคที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อายุของบิดา อายุของมารดา การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา สถานภาพการทำงานของบิดา และสถานภาพการทำงานของมารดา โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มุ่งศึกษาด้วยว่าแบบแผนการดูแลบุตรมีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรสำหรับเขตเมืองและเขตชนบท ตัวแปรผู้ดูแลบุตรอายุ 3-5 ปีได้ถูกจัดประเภทของผู้ดูแลเป็น 3 กลุ่มด้วยกันคือ 1) บิดามารดา 2) บุคคลอื่น ซึ่งรวมถึงปู่ย่าตายาย ญาติพี่น้อง และบุคคลอื่นทั้งที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกันและอยู่นอกครัวเรือน และ3) กำลังเรียน ซึ่งหมายความว่าบุตรอายุ 3-5 ปีได้เข้าเรียนอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/สถานรับเลี้ยงเด็กหรืออนุบาลหรือโรงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ตัวแปรอายุบุตรเป็นตัวแปรคุม ด้วยเหตุที่ว่าอายุของบุตรน่าจะมีผลให้แบบแผนการดูแลบุตรมีความต่างกัน

ตารางที่ 3 (ภาคผนวก) ซึ่งแสดงร้อยละของผู้ดูแลบุตรจำแนกตามอายุของบุตร และเขตที่อยู่อาศัย ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของบุตรกับรูปแบบการเลี้ยงดูบุตร กล่าวคือไม่ว่าจะพิจารณาโดยรวมหรือเฉพาะเขตเมืองหรือเขตชนบท บุตรที่อายุน้อยกว่าจะอยู่ในการดูแลของบิดามารดามากกว่าบุตรที่อายุมากกว่า ในทางตรงกันข้ามบุตรที่อายุมากกว่าจะเข้ามาอยู่ในระบบโรงเรียนมากกว่าบุตรที่อายุน้อยกว่า ทั้งนี้ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า 0.05 ผลการศึกษาที่จะได้กล่าวต่อไปจึงจะแสดงถึงอิทธิพลของปัจจัยแต่ละปัจจัยต่อแบบแผนการดูแลบุตรอายุ 3-5 ปี โดยมีตัวแปรอายุบุตรเป็นตัวแปรคุมเพื่อให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของความสัมพัทธ์ระหว่างตัวแปรอื่นๆกับตัวแปรผู้ดูแลบุตร ตารางที่ 3-23 ในภาคผนวกแสดงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการกระจายร้อยละในรูปของตารางไขว้และแสดงค่าสถิติไคสแควร์ที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ สาระสำคัญในส่วนนี้มีดังต่อไปนี้

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาคที่อยู่อาศัยกับผู้ดูแลบุตร

โดยทั่วไปสภาพทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของภูมิภาคแต่ละแห่งในประเทศไทยมีความแตกต่างกันซึ่งอาจมีผลทำให้แบบแผนพฤติกรรมของบุคคลมีความแตกต่างกันได้ เมื่อพิจารณา

เรื่องภาคที่อยู่อาศัยของประชากรที่ศึกษาจะพบว่ามีความแตกต่างกันในการดูแลบุตร โดยรวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของผู้ดูแลบุตรซึ่งเป็นบิดามารดาเองมากกว่าภาคอื่นๆ (ร้อยละ 91.2) ขณะที่ภาคเหนืออื่น บุคคลอื่นได้มีส่วนในการดูแลบุตรมากกว่าภาคอื่นๆ (ร้อยละ 8.2) และกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนของบุตรที่กำลังเรียนสูงสุด (ร้อยละ 37.7) เมื่อพิจารณาแยกตามเขตที่อยู่อาศัยพบว่า สำหรับเขตเมือง ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนของบิดามารดาเป็นผู้ดูแลบุตรเองใกล้เคียงกัน แต่สูงกว่าภาคอื่นๆ (ร้อยละ 56.6 และร้อยละ 56.4) และบุตรกำลังเรียนในภาคเหนือมีสูงสุด (ร้อยละ 59) สำหรับเขตชนบท บิดามารดาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงดูแลบุตรอายุ 3-5 ปีเองมากที่สุด ส่วนบุตรที่เข้าเรียนในโรงเรียนแล้ว พบว่าภาคเหนือมีสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 22.4) ความสัมพันธ์ระหว่างภาคและผู้ดูแลบุตรเป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ เหตุผลที่น่าจะสามารถอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างภาคในการดูแลบุตรนั้นน่าจะเกิดจากปรากฏการณ์การลดขนาดครอบครัวของประชากรไทย ซึ่งทำให้ขาดสมาชิกในครอบครัวที่จะช่วยในการดูแลน้องหรือช่วยงานอื่นๆ อีกทั้งความไม่เท่าเทียมกันของจำนวนสถานบริการรับเลี้ยงเด็กในแต่ละพื้นที่หรือระหว่างเขตเมืองกับเขตชนบท ซึ่งอาจมีมากน้อยต่างกันไป จึงมีอิทธิพลต่อการเลือกผู้ดูแลบุตร โดยเฉพาะหากบิดามารดาไม่สามารถดูแลบุตรเองได้ บุตรอายุ 3-5 ปีในภาคเหนือมีสัดส่วนกำลังเรียนสูงกว่าภาคอื่นๆ ก็คงเกิดจาก จำนวนสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่พบว่ามีจำนวนมาก กล่าวคือ ใน พ.ศ. 2531 มีสถานรับเลี้ยงเด็ก 466 แห่ง ต่อมา พ.ศ. 2534 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 716 แห่ง (Ruffolo and Wongboonsin, 1996) ปัจจัยวัฒนธรรมและฐานะทางเศรษฐกิจของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ น่าจะสามารถอธิบายถึงการที่บุตรอายุ 3-5 ปี ยังคงได้รับการดูแลจากบิดามารดาในสัดส่วนที่สูงกว่าภาคอื่นๆ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาคที่อยู่อาศัยกับผู้ดูแลบุตร โดยมีอายุบุตรเป็นตัวแปรอีกตัวแปรหนึ่งพบว่า โดยส่วนใหญ่ยังคงความสัมพันธ์ลักษณะเดิม ทั้งนี้สัดส่วนของบุตรกำลังเรียนได้เพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้นในทุกเขตที่อยู่อาศัย แต่สัดส่วนของบุตรที่มีบิดามารดาและบุคคลอื่นเป็นผู้ดูแลบุตรลดลงตามอายุที่เพิ่มขึ้นในทุกเขตที่อยู่อาศัย ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของอายุบุตรว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลร่วมกับภาคที่อยู่อาศัยในการกำหนดว่าบุตรอายุ 3-5 ปี จะได้รับการดูแลจากใคร

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับผู้ดูแลบุตร

โครงสร้างของครอบครัวก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกบุคคลเป็นผู้ดูแลบุตร ทั้งนี้หากครอบครัวเป็นครอบครัวขยายซึ่งมีสมาชิกจำนวนหลายคนจะทำให้มีโอกาสในการให้สมาชิกครอบครัวคนอื่นเป็นผู้ดูแลบุตรแทนบิดามารดา หรือแทนการส่งเด็กไปรับการดูแลในสถานรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนอนุบาล สมาชิกครัวเรือนเหล่านี้ ได้แก่ พี่สาว ญาติผู้ใหญ่ คนรับใช้ เป็นต้น หากครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว โอกาสที่จะมีบุคคลอื่นในครัวเรือนช่วยในการ

ดูแลบุตรจะน้อยลง ในกรณีที่บิดามารดาไม่สามารถทำหน้าที่เองได้ หนทางเลือกอื่นคือการให้บุตร
รับการดูแลจากโรงเรียนก็จะมีมากขึ้น

ข้อมูลจากโครงการสำรวจสถิติสังคมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนไม่ได้เอื้ออำนวยข้อมูล
เกี่ยวกับตัวแปรโครงสร้างของครอบครัว อย่างไรก็ตามข้อมูลในเรื่องของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่
บิดามารดาและบุตรอาศัยอยู่ก็อาจสามารถนำมาเป็นตัวแปรที่จะใช้ศึกษาแทนได้ ในที่นี้ได้จัดกลุ่ม
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ 1) จำนวนสมาชิก 3 คน 2) จำนวนสมาชิก 4-5 คน
และ 3) จำนวนสมาชิก 6 คนขึ้นไป ด้วยแนวความคิดว่าบุตรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีสมาชิกมากกว่าน่าจะ
จะมีโอกาสที่จะได้รับการดูแลจากบุคคลอื่นมากกว่าบุตรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีสมาชิกน้อยกว่าและ
บุตรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีสมาชิกมากกว่าน่าจะกำลังเรียนน้อยกว่าบุตรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มี
สมาชิกน้อยกว่า

ตารางที่ 6 แสดงรายละเอียดของผลการศึกษาในส่วนนี้ซึ่งพบว่า บุตรที่ได้รับการดูแล
จากบุคคลอื่นนอกเหนือจากบิดามารดามีสัดส่วนสูงกว่า สำหรับบุตรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มี
สมาชิก 3 คน ไม่ว่าจะเป็นเขตเมืองหรือชนบท (ร้อยละ 10.6 และร้อยละ 9.3) อย่างไรก็ตามสัดส่วน
ของบุตรที่ได้รับการดูแลจากบิดามารดา สำหรับบุตรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนขนาดใหญ่ยังสูงกว่า
ครัวเรือนที่มีขนาดเล็กกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจำนวนสมาชิกครัวเรือนและแบบแผน
การดูแลบุตรนี้ มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในเขตเมือง

ข้อจำกัดของตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีความชัดเจนว่ามีใครเป็นสมาชิก
ในครัวเรือนบ้าง น่าจะเป็นสาเหตุทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่สอดคล้องกับแนวความคิดที่กำหนดไว้
หากมีข้อมูลเพิ่มเติมเช่น ตัวแปรการมีสมาชิกหญิงอื่นในครัวเรือนหรือแบบของครอบครัวก็ควรจะ
สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยระบบครอบครัวกับแบบแผนการดูแลบุตร ได้ดีขึ้น

นอกจากนี้เมื่อนำอายุบุตรเข้ามาศึกษา เพื่อทราบถึงอิทธิพลร่วม ที่อาจมีต่อความสัมพันธ์
ระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับผู้ดูแลบุตร (ตารางที่ 7) พบว่ายังคงมีลักษณะเดิมเป็นส่วนใหญ่
ดังนั้นปัจจัยจำนวนสมาชิกในครัวเรือนและอายุบุตรเพียงสองปัจจัยคงไม่เพียงพอในการอธิบาย
แบบแผนการดูแลบุตร จำเป็นต้องมีตัวแปรอื่นมาศึกษาร่วมด้วย

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของบิดามารดากับผู้ดูแลบุตร

อายุเป็นลักษณะพื้นฐานทางประชากรและมีอิทธิพลในการกำหนดความแตกต่างของ
บุคคลในเรื่องต่างๆ ในส่วนนี้จึงต้องการทราบว่าอายุของบิดาและอายุของมารดามีอิทธิพลหรือไม่
อย่างไรกับการกำหนดผู้ดูแลบุตร ทั้งนี้ได้มีแนวความคิดพื้นฐานว่า บิดามารดาที่มีอายุน้อยมี
ประสบการณ์ในการดูแลบุตรน้อยกว่าบิดามารดาที่มีอายุมากกว่า อาจจำเป็นต้องมีบุคคลอื่นในการ
ช่วยเหลือดูแลบุตร อีกทั้งบิดามารดาที่มีอายุน้อยอาจจะยังต้องทำงานหารายได้เพื่อสร้างครอบครัว

จึงต้องให้บุคคลอื่นดูแลบุตร แต่ในขณะที่เดียวกันความสามารถในการส่งเสียบุตรเข้าโรงเรียนของบิดามารดาเหล่านี้จะมีน้อยกว่า

ตารางที่ 8 แสดงถึงรายละเอียดความสัมพันธ์ระหว่างอายุของบิดากับผู้ดูแลบุตร ซึ่งพบว่าบุตรที่มีบิดาอายุน้อยกว่าจะมีสัดส่วนการได้รับการดูแลจากบุคคลอื่นมากกว่าบุตรที่มีบิดาอายุมากกว่าทั้งในเขตเมืองและชนบท สอดคล้องกับแนวความคิดที่กล่าวมาแล้ว แต่บุตรที่มีบิดาอายุมากกว่าในเขตเมืองกลับมีสัดส่วนกำลังเรียนสูงกว่าบุตรที่มีบิดาอายุน้อยกว่า ปรากฏการณ์นี้อาจจะเกิดจากความสามารถในการส่งเสียบุตรให้เข้าเรียนของบิดาที่มีอายุมากกว่าซึ่งมีมากกว่าบิดาที่มีอายุน้อยกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของบิดากับผู้ดูแลบุตรนี้เป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในเขตเมืองและชนบท

เมื่อนำอายุบุตรเข้ามาพิจารณาด้วย ในตารางที่ 9 พบว่ามีรูปแบบความสัมพันธ์ต่างออกไปในกลุ่มของบุตรที่ได้รับการดูแลจากบุคคลอื่น แต่กลุ่มของบุตรที่กำลังเรียนนั้น มีสัดส่วนสูงกว่าเมื่อบิดามีอายุมากกว่า ซึ่งมีลักษณะความสัมพันธ์ไม่ต่างไปจากเดิม อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์เหล่านี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในกลุ่มของผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี สำหรับเขตชนบท

ส่วนอายุของมารดานั้น จากตารางที่ 10 จะพบว่า ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท บุตรที่มีมารดาอายุ 30-39 ปี มีสัดส่วนของการมีบิดามารดาเป็นผู้ดูแลเอง และมีบุคคลอื่นเป็นผู้ดูแลน้อยกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ แต่สำหรับบุตรที่กำลังเรียน ปรากฏว่า บุตรที่มีมารดาอายุ 30-39 ปี มีสัดส่วนสูงสุดความแตกต่างของการดูแลบุตรเนื่องจากรายอายุต่างกันนี้ มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ เมื่อนำอายุบุตรมาร่วมในการศึกษาอีกหนึ่งตัวแปร ปรากฏว่า โดยส่วนใหญ่ยังปรากฏความแตกต่างในลักษณะเดียวกัน แต่ความแตกต่างเหล่านี้มีนัยสำคัญทางสถิติในบางกลุ่มอายุ และไม่มีความสำคัญทางสถิติในบางกลุ่มอายุด้วย อย่างไรก็ตามข้อค้นพบนี้ก็แค่แสดงถึงอิทธิพลของอายุของบิดามารดาและอายุบุตร โดยที่ยังมีปัจจัยอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาของบิดามารดากับผู้ดูแลบุตร

ระดับการศึกษาของบิดามารดา น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะกำหนดลักษณะการดูแลบุตร เนื่องด้วยบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงมีโอกาสในการทำงานที่ดี มีรายได้ที่ดีและมีโอกาสในการเข้าถึงความรู้หรือข่าวสารต่างๆ จึงทำให้สนใจศึกษาว่าระดับการศึกษาที่ต่างกันจะมีรูปแบบการดูแลบุตรต่างกันหรือไม่ อย่างไร

หากพิจารณาเริ่มที่การศึกษาของบิดา (ตารางที่ 12) ปรากฏว่า มีสัดส่วนของบุตรที่ได้รับการดูแลจากบิดามารดาสูงกว่าในกลุ่มของบุตรที่บิดาไม่ได้เรียน และลดลงไปตามลำดับตามระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้น แต่บุตรที่มีบุคคลอื่นเป็นผู้ดูแลและกำลังเรียนกลับพบว่าจะมีสัดส่วนสูงขึ้นไปอีกบิดามีการศึกษาสูงขึ้น แบบแผนนี้จะพบในเขตเมือง ส่วนในเขตชนบทนั้นจะมีลักษณะต่างออกไปในกลุ่มของบุตรที่มีบุคคลอื่นเป็นผู้ดูแล ซึ่งพบว่า มีสัดส่วนสูงสุดในบุตรที่บิดาไม่ได้เรียน

(ร้อยละ 13.1) ส่วนบุตรที่บิดามารดาดูแลเอง พบว่าบุตรของบิดาที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 84.6) ข้อค้นพบนี้น่าจะบ่งชี้ได้ว่าการศึกษามีอิทธิพลต่อแบบแผนการดูแลบุตร โดยเฉพาะในเขตเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 นี้ เป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การนำอายุบุตรมาร่วมเป็นตัวแปรคุมด้วยได้ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของระดับการศึกษารวมทั้งอายุบุตร ข้อแตกต่างที่ปรากฏอยู่มีเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ เฉพาะกลุ่มของบุตรที่มีบุคคลอื่นเป็นผู้ดูแล (ตารางที่ 13)

ในด้านการศึกษองมารดานั้น พบแบบแผนที่คล้ายคลึงกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดากับแบบแผนการดูแลบุตร ยกเว้นบุตรที่มีบิดามารดาเป็นผู้ดูแลและมารดาจบการศึกษาระดับประถมมีสัดส่วนสูงกว่ากลุ่มที่มีมารดาไม่ได้เรียนเล็กน้อย (ตารางที่ 14) ส่วนการนำเอาอายุบุตรมาร่วมพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษองมารดาของผู้ดูแลบุตร ปรากฏผลว่า ทั้งในเขตเมืองและชนบท ยกเว้นบุตรที่มีบุคคลอื่นเป็นผู้ดูแลจะมีแบบแผนคล้ายคลึงกันกับการไม่นำอายุบุตรมาพิจารณา แสดงถึงว่าน่าจะมีอิทธิพลของปัจจัยอื่นมาเกี่ยวข้องด้วย

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดากับผู้ดูแลบุตร

ลักษณะทางเศรษฐกิจของบุคคลสามารถบ่งชี้ได้จากชนิดของอาชีพที่บุคคลนั้นกระทำ ทั้งนี้อาชีพที่ต่างกันหมายถึงรายได้ที่ได้รับซึ่งต่างกัน และหมายถึงจำนวนเวลาและความสะดวกที่บิดามารดาสามารถดูแลบุตรเองได้ ด้วยเงื่อนไขเหล่านี้ อาชีพของบิดามารดาจึงน่าจะก่อให้เกิดความแตกต่างในการดูแลบุตร

รายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพของบิดาที่มีผลกระทบต่อารดูแลบุตรได้แสดงไว้ในตารางที่ 16 ซึ่งได้ให้ผลว่าในเขตเมืองบุตรที่มีบิดาทำงานเกษตรกรรมมีบิดามารดาเป็นผู้ดูแลสูงสุด (ร้อยละ 76.9) ส่วนบุตรที่มีบุคคลอื่นเป็นผู้ดูแล บิดามีอาชีพขนส่งและบริการสูงสุด (ร้อยละ 8.2) ส่วนในกลุ่มของบุตรที่กำลังเรียนนั้นพบว่าบิดามีอาชีพด้านวิชาชีพหรือเสมียนสูงสุด (ร้อยละ 57.3) ขณะเดียวกันในเขตชนบท บุตรที่มีบิดามารดาเป็นผู้ดูแลพบว่ามีสัดส่วนสูงกว่าในกลุ่มของบุตรที่บิดาไม่ได้ทำงาน (ร้อยละ 90.3) ส่วนบุตรที่มีบุคคลอื่นเป็นผู้ดูแลและกำลังเรียนนั้นมีสัดส่วนของบิดาที่ทำงานอาชีพคล้ายคลึงกับในเขตเมือง ผลการศึกษานี้ส่วนหนึ่งได้แสดงให้เห็นว่าบิดาที่มีอาชีพเกษตรกรรมหรือไม่ได้ทำงานบิดามารดาได้ทำหน้าที่ดูแลบุตรเอง ซึ่งน่าจะเกิดจากลักษณะงานทางเกษตรที่เปิดโอกาสให้มีเวลาในการทำหน้าที่นี้รวมทั้งสามารถดูแลบุตรได้ขณะทำงาน สำหรับบิดาที่ไม่ได้ทำงานเกษตรกรรมนั้น การตัดสินใจเลือกผู้ดูแลบุตรคงจะขึ้นอยู่กับว่าทำงานอาชีพที่จะสามารถเอื้ออำนวยต่อการเลือกให้ใครเป็นผู้ดูแลบุตร เช่น มีรายได้เพียงพอที่จะส่งบุตรเข้าเรียนหรือมีญาติพี่น้องที่จะพอฝากฝังให้เลี้ยงบุตรหรือไม่ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์หรือความแตกต่างที่พบนั้นมีนัยสำคัญทางสถิติทุกกรณี

เมื่อนำอายุบุตรมาร่วมพิจารณาด้วย พบว่ามีแบบแผนที่ค่อนข้างคงที่เฉพาะบุตรที่กำลังเรียนเท่านั้นทั้งในเขตเมืองและชนบท กล่าวคือบุตรที่มีบิดาทำงานวิชาชีพหรือเสมียนจะมีสัดส่วนสูงสุด (ตารางที่ 17)

ด้านอาชีพของมารดา ข้อมูลจากตารางที่ 18 ได้สะท้อนรูปแบบที่คล้ายคลึงกับความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดากับผู้ดูแลบุตร เมื่อนำอายุบุตรมาวิเคราะห์ก็ยังคงแสดงให้เห็นอิทธิพลของอาชีพที่มีต่อการเลือกผู้ดูแลบุตร ดังที่กล่าวแล้วชนิดของอาชีพที่ทำเป็นดัชนีชี้ถึงรายได้และเวลาที่บิดามารดาสามารถทำหน้าที่ดูแลบุตร หรือเลือกบุคคลที่จะทำหน้าที่นี้แทนตน อย่างไรก็ตามอาชีพของมารดาเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างชัดเจนว่าหากมารดาไม่ได้ทำงาน โอกาสที่บุตรได้รับการดูแลจากบิดามารดามีอยู่สูงมาก

3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการทำงานของบิดามารดากับผู้ดูแลบุตร

สถานภาพการทำงานเป็นตัวแปรอีกตัวแปรหนึ่งที่สะท้อนถึงลักษณะทางเศรษฐกิจของบุคคล บุคคลที่มีสถานภาพการทำงานที่ต่างกัน (แม้จะทำอาชีพเดียวกัน) ก็จะแสดงถึงระดับของรายได้ และเวลาที่บุคคลจะมีให้กับครอบครัวที่ต่างกันได้เช่นกัน เป็นไปได้ว่าบุคคลที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้างหรือข้าราชการจะต้องทำงานตามเวลาที่กำหนดและมีเวลาทำงานแน่นอน รวมทั้งไม่ได้ประกอบอาชีพในครัวเรือน ซึ่งต่างกับบุคคลที่มีสถานภาพเป็นนายจ้างหรือทำธุรกิจครอบครัวที่อาจมีเวลายืดหยุ่นกว่า สามารถทำงานในครัวเรือนของตน จึงทำให้รูปแบบการดูแลบุตรต่างกันได้

จากตารางที่ 20 ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการทำงานของบิดากับเขตที่อยู่อาศัย พบว่าในเขตเมือง บุตรที่มีบิดามารดาดูแลจะมีบิดาทำงานธุรกิจครอบครัวสูงสุด ในขณะที่บุตรกำลังเรียนมีบิดาเป็นลูกจ้างหรือข้าราชการ ส่วนเขตชนบทบุตรที่มีบิดามารดาดูแลมักเป็นบุตรที่มีบิดาเป็นนายจ้าง เมื่อนำอายุบุตรมาพิจารณาดูก็พบแบบแผนที่ใกล้เคียงกัน ยกเว้นแต่ว่าความสัมพันธ์นี้ไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติในทุกกรณี (ตารางที่ 21)

สถานภาพการทำงานของมารดาซึ่งโดยทั่วไปมักจะเป็นผู้ดูแลหลักของบุตรนั้น ในตารางที่ 22 แสดงว่าบุตรที่มีบิดามารดาเป็นผู้ดูแลจะมีสถานภาพการทำงานของมารดาเป็นนายจ้างหากอยู่ในเขตเมือง ส่วนเขตชนบทจะเป็นมารดาที่ทำธุรกิจครอบครัว ส่วนบุตรที่มีผู้ดูแลอื่นๆ นั้นมีลักษณะอาชีพคล้ายคลึงกับของบิดา เมื่อนำอายุบุตรมาพิจารณาดู ก็ยังพบความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้สถานภาพการทำงานของมารดามีอิทธิพลต่อการที่บุตรได้รับการดูแลจากบิดามารดาอย่างชัดเจน

ส่วนที่ 4

สรุปและข้อเสนอแนะ

แม้ว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปทำให้สภาพความเป็นอยู่ของประชากรในประเทศกำลังพัฒนาดีขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจก็อาจสร้างปัญหาทางสังคมอื่นๆ ขึ้นมาด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ปัญหาผู้ดูแลเด็ก มีเหตุผลที่ทำให้เชื่อได้ว่ารูปแบบการจัดการด้านผู้ดูแลมีแนวโน้มว่าได้เปลี่ยนแปลงไปบ้างแล้วในปัจจุบัน และคงเปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาลักษณะและปัจจัยที่กำหนดผู้ดูแลบุตรวัย 3-5 ปี ของสตรีในเขตเมืองและเขตชนบทของไทย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากโครงการสำรวจสถิติสังคมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2535 ซึ่งดำเนินการโดยกองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 ประชากรที่อยู่ในกลุ่มรวมการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนนี้ ได้แก่ บุคคลผู้อาศัยอยู่ในครัวเรือนส่วนบุคคลทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลทั่วราชอาณาจักร มีครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งสิ้น 20,515 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร 5,160 ครัวเรือน ในเขตเทศบาลอื่นๆ 5,850 ครัวเรือน และนอกเขตเทศบาล 17,475 ครัวเรือน ส่วนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกของหัวหน้าครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือบุตรอายุ 3-5 ปี จำนวน 2,701 คน โดยที่เด็กเหล่านี้มีบิดามารดาอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน และบิดาหรือมารดาเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือเป็นคู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน การวิเคราะห์ดำเนินการโดยการวิเคราะห์แบบตารางไขว้ และตรวจสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญต่ำกว่า 0.05 เพื่อให้ตัวอย่างที่เลือกมาสามารถถือเป็นตัวแทนระดับประเทศได้ จึงได้มีการถ่วงน้ำหนักจำนวนตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของข้อมูลนั้นโดยสรุปแล้วในเขตเมืองกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนของบุตรอายุ 3-5 ปีมากที่สุด และในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของบุตรอายุ 3-5 ปีมากที่สุด ส่วนอายุของบุตรนั้นพบว่า มีสัดส่วนของบุตรอายุ 5 ปีมากที่สุด และสัดส่วนของเด็กหญิงและเด็กชายมีความใกล้เคียงกันทุกเขตที่อยู่อาศัย โดยส่วนใหญ่บุตรอาศัยอยู่ในครัวเรือนมีสมาชิก 4 คน

ในเขตเมือง บุตรอายุ 3-5 ปี ประมาณครึ่งหนึ่งมีบิดามารดาเป็นผู้ดูแล และประมาณร้อยละ 40 กำลังเรียน ส่วนในเขตชนบท ประมาณร้อยละ 80 มีบิดามารดาเป็นผู้ดูแล สำหรับบุตรที่กำลังเรียนอยู่นั้น ประมาณ 3 ใน 4 ของบุตรในเขตเมืองเรียนในโรงเรียนเอกชน ขณะที่ในเขตชนบทประมาณร้อยละ 60 เรียนในโรงเรียนรัฐบาล

ด้านอายุของบิดามารดา ทั้งในเขตเมืองและชนบท บิดาอยู่ในกลุ่มอายุ 30-34 ปี มากที่สุด อายุของมารดาในเขตเมืองมีอายุ 30-34 ปีมากที่สุด แต่ในเขตชนบทมารดามีอายุระหว่าง 25-29 ปี มากที่สุด

สำหรับการศึกษาของบิดามารดาพบว่า ทั้งบิดามารดาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ประถมต้นในขณะที่อาชีพของบิดามารดาในเขตเมืองนั้น สักส่วนที่ทำงานด้านวิชาชีพและช่างใกล้เคียงกันแต่มารดาในเขตนี้มีสัดส่วนสูงที่ประกอบอาชีพค้าขาย ส่วนเขตชนบทนั้นพบว่าส่วนใหญ่บิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ทั้งนี้บิดามารดาในเขตเมืองมีสถานภาพการทำงานลูกจ้างเอกชนเป็นส่วนใหญ่ แต่บิดาของบุตรในเขตชนบทมักมีสถานภาพการทำงานธุรกิจส่วนตัว โดยที่มารดาส่วนใหญ่มีสถานภาพการทำงานธุรกิจครอบครัวในสัดส่วนสูงที่สุด

ปัจจัยต่างๆ ที่สนใจศึกษาว่ามีความสัมพันธ์อย่างไรกับการดูแลเด็กอายุ 3-5 ปี ได้แก่ ภาควิชาที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อายุของบิดา อายุของมารดา การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพมารดา สถานภาพการทำงานของบิดา และสถานภาพการทำงานของมารดา โดยได้มุ่งศึกษาด้วยว่าแบบแผนการดูแลบุตรอายุ 3-5 ปีนั้นมีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรระหว่างเขตเมืองกับชนบท นอกจากนี้ยังได้นำตัวแปรอายุของบุตรมาพิจารณา รวมในลักษณะของตัวแปรคุม เนื่องจากข้อเท็จจริงที่พบว่าแบบแผนการดูแลบุตรมีความผันแปรไปตามอายุของบุตรด้วย

ผลการศึกษาโดยสรุปพบว่า

1. ภาควิชาที่อยู่อาศัยมีอิทธิพลในการกำหนดว่าบุตรจะได้รับการดูแลจากใคร เนื่องจากข้อค้นพบที่ว่าไม่ว่าจะเป็นเขตเมืองหรือเขตชนบท ในกลุ่มของบุตรที่กำลังเรียนนั้น เป็นบุตรอายุ 3-5 ปี ในภาคเหนือมากที่สุด ส่วนบุตรที่มีบิดามารดาเป็นผู้ดูแล สักส่วนสูงสุดปรากฏอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้ตัวแปรด้านความพร้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก วัฒนธรรม และฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนที่ไม่เท่าเทียมกันในแต่ละภูมิภาคคงจะสามารถอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้

2. จำนวนสมาชิกครัวเรือนไม่สามารถอธิบายความแตกต่างในการเลือกผู้ดูแลบุตรตามทิศทางที่คาดไว้ แต่ความแตกต่างของแบบแผนการดูแลบุตรนั้นสามารถอธิบายได้จากตัวแปรนี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในเขตเมือง เนื่องจากจำนวนสมาชิกครัวเรือนเป็นตัวแปรที่ไม่ได้ชี้ให้เห็นว่า ใครเป็นสมาชิกในครัวเรือนบ้าง อย่างไรก็ตามหากมีข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างครัวเรือนที่ดีขึ้น เช่น การมีหรือไม่มีสมาชิกอื่นๆ ในครัวเรือนนอกเหนือจากมารดา ก็คงสามารถอธิบายแบบแผนการดูแลบุตรได้ดีขึ้น

3. อายุของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับผู้ดูแลบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่ได้เป็นตามทิศทางที่คาดไว้ทั้งหมด เมื่อนำอายุบุตรมาพิจารณาดู ผลปรากฏในลักษณะที่ต่างจากเดิมบ้าง แสดงถึงอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากตัวแปรอายุของบิดามารดาและอายุบุตร

4. อิทธิพลของระดับการศึกษาของบิดามารดาต่อผู้ดูแลบุตรปรากฏชัดเจน โดยเฉพาะในเขตเมือง ทั้งนี้สัดส่วนของบุตรที่ได้รับการดูแลจากบิดามารดาสูงกว่าในกลุ่มของบุตรที่บิดามารดาไม่ได้เรียนและลดลงตามลำดับตามการศึกษาที่เพิ่มขึ้น

5. อาชีพมีอิทธิพลในการกำหนดบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลบุตร ทั้งในส่วนของอาชีพบิดาและมารดา โดยที่อาชีพเกษตรกรรมเปิดโอกาสให้บิดามารดาเป็นผู้ดูแลเองมากที่สุด อาชีพที่บิดามารดาไม่สามารถกระทำได้ในครัวเรือนหรือมีเวลาที่ไม่เหมาะสมนั้นจะทำให้บิดามารดาต้องพึ่งพาคนอื่น หรือพึ่งพาสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ที่ตนเองสามารถจัดหาได้

6. สถานภาพการทำงานของบิดามารดานั้นมีความสัมพันธ์กับผู้ดูแลบุตรเช่นนั้น หากบิดามารดามีสถานภาพการทำงานธุรกิจครอบครัวหรือเป็นนายจ้างจะมีเวลาและความสะดวกในการดูแลบุตรด้วยตนเอง แต่บุตรที่มีบิดามารดามีสถานภาพการทำงานถูกจ้างหรือข้าราชการก็จะมีการนำบุตรเข้าโรงเรียนสูงสุด

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจต่างๆ ตามที่กล่าวมากับผู้ดูแลบุตร โดยมีอายุบุตรเป็นตัวแปรคุมได้นำไปสู่ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับภูมิภาคและความแตกต่างระหว่างเขตเมืองและชนบทในด้านของจำนวนสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนอนุบาลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ดูแลบุตร หากมีสถานบริการรับเลี้ยงเด็กจำนวนเพียงพอและกระจายอย่างทั่วถึงก็สามารถเปิดโอกาสให้บิดามารดาได้เลือกใช้บริการ หากไม่สามารถทำหน้าที่นี้ได้เองหรือหากไม่สามารถหาบุคคลอื่นจะที่ไว้วางได้มาทำหน้าที่แทน

2. อย่างไรก็ตามคุณภาพของสถานบริการรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนอนุบาลเหล่านี้ควรได้มีการควบคุมดูแลให้มีการดำเนินงานอย่างมีมาตรฐานเพื่อช่วยในการพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพใจของประชากรเด็กของประเทศ โดยที่ควรจะมีการดูแลในเรื่องของค่าใช้จ่ายที่บิดามารดาจะต้องจ่าย เพื่อป้องกันมิให้บิดามารดาเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่สามารถส่งบุตรเข้าเรียนได้ ส่วนมารดาที่ไม่สามารถส่งบุตรไปเรียนได้ก็ต้องปล่อยให้หน้าที่การดูแลบุตรเป็นของบิดามารดา ซึ่งบางครั้งอาจมีความจำเป็นในการประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว ซึ่งไม่เพียงพอหากบิดาทำงานเพียงคนเดียว

3. ผู้ดูแลบุตรอายุ 3-5 ปี ในการศึกษาที่ยังคงเป็นบทบาทของบิดามารดาเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือการส่งบุตรเข้าในศูนย์รับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนอนุบาล ซึ่งในบางครั้งบุตรเองอาจจะยังไม่มีความพร้อมที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน และยังคงต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดจากบิดามารดา ส่วนทางเลือกโดยการให้บุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกในครัวเรือนหรือนอกครัวเรือน พบว่ามีความแพร่หลายน้อยกว่ามาก ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยศึกษาถึงระบบเครือญาติ เช่น การสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่ญาติที่น้องว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในสังคมไทย ด้วยแต่เดิมระบบเครือญาติเป็นแหล่งให้การช่วยเหลือสนับสนุนในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญ

4. การวิจัยเกี่ยวกับผู้ดูแลบุตรที่จะเกิดขึ้นต่อไป ควรได้มีการกำหนดคำจำกัดความที่แน่ชัดขึ้นว่า จะใช้คำจำกัดความอย่างไรในการตัดสินว่าใครเป็นผู้ดูแลบุตรในครอบครัว

5. ตัวแปรเกี่ยวกับการทำงานของบิดามารดาในการวิจัยเรื่องนี้ ควรมีการเพิ่มคำถามในเรื่องของสถานที่ทำงานว่าอยู่ในครัวเรือนหรือนอกครัวเรือน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

เกื้อ วงศ์บุญสิน. 2534. การทำงานของสตรีกับความต้องการผู้ดูแลเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร. เอกสารสถาบันหมายเลข 183/34. กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. รายงานสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พ.ศ.2535. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ร.ส.พ.

ภาษาอังกฤษ

Blanc, A.K. and C.B. Lloyd. 1990. Women's Childrearing Strategies in Relation to Fertility and Employment in Ghana. WP No.16, New York: Research Division, the Population Council.

Boserup, Ester. 1970. Woman's Role in Economic Development. London: Allen and Unwin.

Dixon-Muller, Ruth. 1989. "Patriarchy, Fertility, and Woman's Work in Rural Societies." Paper presented at The IUSSP General Conference (New Delhi).

Goldstein, S. 1972. "The Influence of Labor Force Participation and Education on Fertility in Thailand." Population Studies 26: 419-436.

Hanenberg, R. and Kua Wongboonsin. 1991. Labor Force Shortage in Thailand and Surpluses in Neighboring Countries: Recent Trends and Implications for the Future. in Population and Labor Force of the Southeast Asian Region. IPS Publication No.181/34. Bangkok: Institute of Population Studies, Chulalongkorn University.

Jaffe, A.J. and K. Azumi. 1960. "The Birth Rate and Cottage Industries in Underdeveloped Countries." Economic Development and Cultural Change 9: 52-63.

- Kasarda, J.D. 1971. "Economic Structure and Fertility: A Comparison Analysis." Demography 8: 307-317
- Kiranandana Thienchay, Kua Wongboonsin and Suchada Kiranandana. 1989. "Population and Development in Thailand: With Special Reference to Health/Nutrition, Education and Old-age." in Frameworks for Population and Development Integration 2: Bangladesh, Nepal, Philippines, Thailand, Volume 2 PP. 291-415. Bangkok: Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, Asian Population Studies No. 93.
- Knodel, John; Apichat Chamrathirong, and Nibhon Devalya. 1987. Thailand's Reproductive Revolution. Madison, WI: University of Wisconsin Press.
- Lloyd, Cynthia B. 1990. "Patriarchy, Fertility, and Woman's Work in Rural Societies." Paper presented at The IUSSP General Conference (New Delhi).
- Mason, Karen Oppenheim and V.T. Palan. 1981. "Female Employment and Fertility in Peninsular Malaysia." Demography 18 (4): 549-575.
- Ruffolo, Vipana Prahuaabmoh and Kua Wongboonsin. 1996. Child Care in Thailand : Determinants and Child Health Consequences. IPS Publication No. 242/96. Bangkok : Institute of Population Studies, Chulalongkorn University.
- Safilios-Rothschild. 1977. "The Relationship Between Women's Work and Fertility: Some Methodological and Theoretical Issues." in The Fertility of Working woman, PP. 355-368. Stanley Kupinsky, ed. New York: Praeger.
- United Nations. 1985. Women's Employment and Fertility: A Comparative Analysis of World Fertility Surveys Results for 38 Development Countries. Population Studies No.96. New York.
- United Nations. 1987. Fertility Behavior in the Context of Development: Evidence from the World Fertility Surveys. Population Studies No.100. New York.

ภาคผนวก

ตารางที่ 3 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอายุของบุตร และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ อายุของบุตร	ผู้ดูแลบุตร			รวม (จำนวน)
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	
รวม				
3 ปี	86.3	8.9	4.8	100 (844)
4 ปี	77.3	4.8	17.8	100 (829)
5 ปี	70.4	2.9	26.6	100 (1,024)
รวม	77.5	5.4	17.1	100 (2,697)
	$\chi^2 = 233.50$		P-Value < 0.05	
เมือง				
3 ปี	70.8	16.2	13.0	100 (270)
4 ปี	54.7	2.6	42.7	100 (264)
5 ปี	35.5	0.5	64.0	100 (319)
รวม	53.3	6.3	40.3	100 (853)
	$\chi^2 = 173.40$		P-Value < 0.05	
ชนบท				
3 ปี	90.2	7.0	2.7	100 (574)
4 ปี	83.0	5.4	11.6	100 (565)
5 ปี	77.7	3.5	18.8	100 (705)
รวม	83.2	5.1	11.7	100 (1,844)
	$\chi^2 = 96.04$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 4 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามภาค และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ ภาค	ผู้ดูแลบุตร			รวม (จำนวน)
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	
รวม				
ภาคเหนือ	66.0	8.2	25.8	100 (384)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	91.2	2.4	6.4	100 (802)
ภาคใต้	81.3	6.3	12.4	100 (544)
ภาคกลาง	71.0	6.9	22.1	100 (606)
กรุงเทพมหานคร	56.4	5.9	37.7	100 (361)
รวม	77.5	5.4	17.1	100 (2,697)
	$\chi^2 = 198.55$		P-Value < 0.05	
เมือง				
ภาคเหนือ	35.1	5.9	59.0	100(93)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	48.4	9.5	42.1	100(129)
ภาคใต้	51.7	4.3	44.0	100(144)
ภาคกลาง	56.6	8.8	34.6	100(126)
กรุงเทพมหานคร	56.4	5.9	37.7	100(361)
รวม	53.3	6.3	40.3	100(853)
	$\chi^2 = 19.47$		P-Value < 0.05	
ชนบท				
ภาคเหนือ	69.1	8.4	22.4	100 (291)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	93.6	2.0	4.4	100 (673)
ภาคใต้	85.9	6.6	7.5	100 (400)
ภาคกลาง	72.9	6.6	20.4	100 (480)
รวม	83.2	5.1	11.7	100 (1,844)
	$\chi^2 = 162.96$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 5 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามภาค อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ ภาค	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม
รวม												
ภาคเหนือ	77.4	13.7	8.9	100(122)	65.5	5.6	28.8	100(126)	55.9	5.5	38.6	100(136)
ภาคคอ.เฉียงเหนือ	93.0	4.2	2.8	100(247)	90.8	3.4	5.7	100(224)	90.3	0.5	9.3	100(331)
ภาคใต้	89.8	7.8	2.4	100(162)	85.0	6.0	9.1	100(178)	71.0	5.3	23.7	100(204)
ภาคกลาง	87.7	8.5	3.8	100(199)	69.3	7.6	23.1	100(187)	57.2	4.8	38.0	100(220)
กรุงเทพมหานคร	72.9	16.8	10.3	100(144)	55.9	1.0	43.0	100(144)	40.5	-	59.5	100(133)
รวม	86.3	8.9	4.8	100(844)	77.3	4.8	17.8	100(829)	70.4	2.9	26.6	100(1,024)
	$\chi^2 = 38.09$			P-Value < 0.05	$\chi^2 = 87.91$			P-Value < 0.05	$\chi^2 = 139.38$			P-Value < 0.05
เมือง												
ภาคเหนือ	51.1	14.5	34.5	100(21)	33.2	7.7	59.1	100(30)	27.9	-	72.1	100(42)
ภาคคอ.เฉียงเหนือ	57.5	21.0	21.5	100(43)	51.8	10.3	37.9	100(32)	39.3	-	60.7	100(54)
ภาคใต้	70.8	10.5	18.7	100(42)	63.7	-	36.3	100(47)	27.2	3.1	69.7	100(55)
ภาคกลาง	78.4	16.4	5.2	100(50)	53.0	5.5	41.4	100(41)	22.1	-	77.9	100(35)
กรุงเทพมหานคร	72.9	16.8	10.3	100(114)	55.9	1.0	43.0	100(114)	40.5	-	59.5	100(133)
รวม	70.8	16.2	13.0	100(270)	54.7	2.6	42.7	100(264)	35.5	0.5	64.0	100(319)
	$\chi^2 = 15.29$			P-Value > 0.05	$\chi^2 = 15.60$			P-Value < 0.05	$\chi^2 = 12.97$			P-Value > 0.05

ตารางที่ 5 (ต่อ)

เขตที่อยู่อาศัยและ ภาค	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม
ชนบท												
ภาคเหนือ	79.3	13.7	7.1	100(101)	68.7	5.4	25.9	100(96)	59.6	6.2	34.2	100(94)
ภาคต่อ.เฉียงเหนือ	95.2	3.1	1.6	100(204)	92.7	3.1	4.2	100(192)	93.1	0.5	6.5	100(277)
ภาคใต้	92.6	7.4	-	100(120)	88.4	6.9	4.7	100(131)	78.2	5.7	16.1	100(149)
ภาคกลาง	89.3	7.1	3.5	100(149)	71.9	8.0	20.1	100(146)	59.9	5.2	34.9	100(185)
รวม	90.2	7.0	2.7	100(574)	83.0	5.4	11.6	100(565)	77.7	3.5	18.8	100(705)
	$\chi^2 = 44.28$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 58.64$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 107.79$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 6 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	ผู้ดูแลบุตร			รวม (จำนวน)
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	
รวม				
3 คน	72.3	9.6	18.1	100 (503)
4-5 คน	77.3	4.2	18.5	100 (1,650)
6 คนขึ้นไป	82.4	5.1	12.5	100 (544)
รวม	77.5	5.4	17.1	100 (2,697)
	$\chi^2 = 14.89$		P-Value < 0.05	
เมือง				
3 คน	56.3	10.6	33.1	100 (180)
4-5 คน	52.1	4.5	43.5	100 (514)
6 คนขึ้นไป	53.8	7.3	38.9	100 (159)
รวม	53.3	6.3	40.3	100 (853)
	$\chi^2 = 4.49$		P-Value > 0.05	
ชนบท				
3 คน	77.2	9.3	13.4	100 (323)
4-5 คน	83.0	4.2	12.8	100 (1,136)
6 คนขึ้นไป	88.1	4.7	7.3	100 (385)
รวม	83.2	5.1	11.7	100 (1,844)
	$\chi^2 = 20.20$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 7 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ จำนวนสมาชิกในครัว เรือน	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคล อื่น	กำลังเรียน	รวม
รวม												
3 คน	81.3	15.0	3.8	100(195)	75.5	6.6	17.9	100(169)	52.8	5.3	41.9	100(139)
4-5 คน	87.2	7.3	5.5	100(490)	76.1	3.8	20.1	100(510)	71.0	2.4	26.7	100(650)
6 คนขึ้นไป	89.6	6.5	4.0	100(159)	83.0	6.3	10.7	100(150)	77.2	3.4	19.4	100(235)
รวม	86.3	8.9	4.8	100(844)	77.3	4.8	17.8	100(829)	70.4	2.9	26.6	100(1,024)
	$\chi^2 = 1.25$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 5.79$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 23.92$		P-Value < 0.05	
เมือง												
3 คน	69.8	22.7	7.5	100(64)	57.0	3.5	39.5	100(64)	31.4	-	68.6	100(52)
4-5 คน	73.1	12.2	14.7	100(159)	51.8	1.8	46.4	100(148)	35.4	0.4	64.3	100(207)
6 คนขึ้นไป	65.4	18.4	16.2	100(47)	61.3	4.0	34.7	100(52)	38.7	1.2	60.1	100(60)
รวม	70.8	16.2	13.0	100(270)	54.7	2.6	42.7	100(264)	35.5	0.5	64.0	100(319)
	$\chi^2 = 2.82$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 3.03$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 1.76$		P-Value > 0.05	
ชนบท												
3 คน	84.9	12.5	2.6	100(131)	81.3	7.6	11.1	100(105)	59.0	6.8	34.2	100(87)
4-5 คน	90.6	6.1	3.3	100(331)	82.0	4.2	13.8	100(362)	78.4	2.8	18.8	100(443)
6 คนขึ้นไป	94.6	4.0	1.4	100(112)	87.8	6.8	5.3	100(98)	83.9	3.8	12.4	100(175)
รวม	90.2	7.0	2.7	100(574)	83.0	5.4	11.6	100(565)	77.7	3.5	18.8	100(705)
	$\chi^2 = 5.04$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 8.12$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 24.37$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 8 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอายุของบิดา และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ อายุของบิดา	ผู้ดูแลบุตร			รวม (จำนวน)
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	
รวม				
น้อยกว่า 29 ปี	84.4	6.9	8.7	100 (522)
30-39 ปี	74.7	5.5	19.8	100 (1,518)
40 ปีขึ้นไป	77.8	3.7	18.5	100 (657)
รวม	77.5	5.4	17.1	100 (2,697)
	$\chi^2 = 39.20$		P-Value < 0.05	
เมือง				
น้อยกว่า 29 ปี	67.3	6.8	25.9	100 (127)
30-39 ปี	53.3	7.0	39.7	100 (507)
40 ปีขึ้นไป	45.1	4.4	50.6	100 (219)
รวม	53.3	6.3	40.3	100 (853)
	$\chi^2 = 18.83$		P-Value < 0.05	
ชนบท				
น้อยกว่า 29 ปี	86.9	7.0	6.2	100 (395)
30-39 ปี	80.5	5.1	14.4	100 (1,011)
40 ปีขึ้นไป	85.4	3.6	11.0	100 (438)
รวม	83.2	5.1	11.7	100 (1,844)
	$\chi^2 = 20.97$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 9 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอายุของบิดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ อายุของบิดา	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคล อื่น	กำลังเรียน	รวม
รวม												
น้อยกว่า 29 ปี	89.3	7.2	3.5	100(192)	84.3	7.8	7.9	100(164)	78.4	5.7	16.0	100(166)
30-39 ปี	84.2	11.0	4.8	100(466)	73.3	3.9	22.8	100(454)	68.7	2.6	28.6	100(588)
40 ปีขึ้นไป	87.8	5.9	6.3	100(186)	80.1	4.2	15.7	100(201)	68.9	1.8	29.2	100(270)
รวม	86.3	8.9	4.8	100(844)	77.3	4.8	17.8	100(829)	70.4	2.9	26.6	100(1,024)
	$\chi^2 = 9.37$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 13.78$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 14.84$		P-Value < 0.05	
เมือง												
น้อยกว่า 29 ปี	78.3	14.1	7.6	100(47)	61.4	5.2	33.4	100(39)	60.5	-	39.5	100(41)
30-39 ปี	71.0	18.6	10.4	100(163)	56.2	2.0	41.8	100(153)	32.9	0.4	66.6	100(191)
40 ปีขึ้นไป	64.8	10.8	24.3	100(60)	46.8	2.6	50.7	100(72)	28.9	0.9	70.2	100(87)
รวม	70.8	16.2	13.0	100(270)	54.7	2.6	42.7	100(264)	35.5	0.5	64.0	100(319)
	$\chi^2 = 7.66$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 7.19$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 9.00$		P-Value > 0.05	
ชนบท												
น้อยกว่า 29 ปี	90.9	6.2	2.9	100(145)	87.6	8.2	4.2	100(125)	81.1	6.5	12.3	100(125)
30-39 ปี	88.4	8.6	3.0	100(303)	78.5	4.4	17.1	100(311)	76.6	3.1	20.2	100(397)
40 ปีขึ้นไป	93.2	4.8	2.1	100(126)	88.3	4.6	7.0	100(129)	77.7	2.0	20.3	100(183)
รวม	90.2	7.0	2.7	100(574)	83.0	5.4	11.6	100(565)	77.7	3.5	18.8	100(705)
	$\chi^2 = 4.20$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 15.21$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 6.37$		P-Value > 0.05	

ตารางที่ 10 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอายุของมารดา และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ อายุของมารดา	ผู้ดูแลบุตร			รวม (จำนวน)
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	
รวม				
น้อยกว่า 29 ปี	82.4	7.0	10.7	100 (1,077)
30-39 ปี	71.4	4.3	24.3	100 (1,302)
40 ปีขึ้นไป	83.3	3.8	12.9	100 (316)
รวม	77.5	5.4	17.1	100 (2,695)
	$\chi^2 = 84.36$		P-Value < 0.05	
เมือง				
น้อยกว่า 29 ปี	62.7	9.4	27.9	100 (294)
30-39 ปี	47.7	4.6	47.7	100 (472)
40 ปีขึ้นไป	51.7	5.2	43.1	100 (87)
รวม	53.3	6.3	40.3	100 (853)
	$\chi^2 = 27.31$		P-Value < 0.05	
ชนบท				
น้อยกว่า 29 ปี	86.0	6.5	7.4	100 (783)
30-39 ปี	78.5	4.2	17.2	100 (830)
40 ปีขึ้นไป	88.6	3.5	7.9	100 (229)
รวม	83.1	5.1	11.7	100 (1,842)
	$\chi^2 = 45.61$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 11 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอายุของมารดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ อายุของมารดา	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคล อื่น	กำลังเรียน	รวม
รวม												
น้อยกว่า 29 ปี	86.5	10.6	2.9	100(375)	82.6	7.0	10.5	100(337)	77.9	3.3	18.8	100(365)
30-39 ปี	83.8	8.2	8.0	100(387)	71.6	2.8	25.7	100(388)	62.6	2.7	34.7	100(527)
40 ปีขึ้นไป	94.9	4.1	1.0	100(80)	80.3	5.0	14.7	100(104)	77.8	2.6	19.5	100(132)
รวม	86.3	8.9	4.8	100(842)	77.3	4.8	17.8	100(829)	70.4	2.9	26.6	100(1,024)
	$\chi^2 = 16.11$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 30.91$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 36.51$		P-Value < 0.05	
เมือง												
น้อยกว่า 29 ปี	71.1	21.8	7.1	100(109)	67.7	2.3	30.1	100(86)	46.8	-	53.2	100(99)
30-39 ปี	70.5	11.0	18.4	100(143)	47.8	2.9	49.2	100(140)	29.2	0.8	69.9	100(189)
40 ปีขึ้นไป	71.3	19.8	8.9	100(18)	52.3	2.0	45.7	100(38)	38.4	-	61.6	100(31)
รวม	70.8	16.2	13.0	100(270)	54.7	2.6	42.7	100(264)	35.5	0.5	64.0	100(319)
	$\chi^2 = 6.94$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 8.32$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 10.41$		P-Value < 0.05	
ชนบท												
น้อยกว่า 29 ปี	90.0	8.1	1.9	100(266)	85.2	7.8	7.0	100(251)	83.0	3.9	13.1	100(266)
30-39 ปี	88.1	7.3	4.6	100(244)	79.4	2.7	17.9	100(248)	71.6	3.2	25.2	100(338)
40 ปีขึ้นไป	97.9	2.1	-	100(62)	87.5	5.8	6.7	100(66)	83.1	3.0	14.0	100(101)
รวม	90.2	7.1	2.8	100(572)	83.0	5.4	11.6	100(565)	77.7	3.5	18.8	100(705)
	$\chi^2 = 8.98$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 22.07$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 19.69$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 12 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามการศึกษาของบิดา และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ การศึกษาของบิดา	ผู้ดูแลบุตร			รวม (จำนวน)
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	
รวม				
ไม่ได้เรียน	79.0	13.1	7.9	100 (80)
ประถม	84.6	5.0	10.3	100 (1,838)
มัธยม	61.8	4.2	34.0	100 (395)
สูงกว่ามัธยม	41.3	6.5	52.2	100 (370)
รวม	77.6	5.4	17.0	100 (2,683)
	$\chi^2 = 379.78$		P-Value < 0.05	
เมือง				
ไม่ได้เรียน	81.7	-	18.3	100 (16)
ประถม	68.6	6.0	25.4	100 (387)
มัธยม	48.4	5.8	45.8	100 (222)
สูงกว่ามัธยม	29.5	8.2	62.2	100 (219)
รวม	53.5	6.4	40.1	100 (844)
	$\chi^2 = 98.15$		P-Value < 0.05	
ชนบท				
ไม่ได้เรียน	78.8	14.4	6.8	100 (64)
ประถม	86.7	4.9	8.4	100 (1,451)
มัธยม	74.3	2.8	22.9	100 (173)
สูงกว่ามัธยม	51.5	5.0	43.5	100 (151)
รวม	83.2	5.1	11.7	100 (1,839)
	$\chi^2 = 147.30$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 13 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามการศึกษาของบิดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ การศึกษาของบิดา	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคล อื่น	กำลังเรียน	รวม
รวม												
ไม่ได้เรียน	100.0	-	-	100(23)	74.7	20.8	4.5	100(25)	69.3	15.5	15.1	100(32)
ประถม	90.4	8.0	1.6	100(575)	86.3	4.9	8.8	100(540)	78.8	2.7	18.6	100(723)
มัธยม	76.7	8.6	14.6	100(131)	68.4	1.9	29.7	100(129)	41.8	2.3	55.9	100(135)
สูงกว่ามัธยม	59.9	18.7	21.4	100(114)	40.3	2.4	57.3	100(130)	24.8	0.5	74.7	100(126)
รวม	86.3	8.9	4.8	100(843)	77.5	4.8	17.7	100(824)	70.5	3.0	26.5	100(1,016)
	$\chi^2 = 104.37$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 149.92$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 195.52$		P-Value < 0.05	
เมือง												
ไม่ได้เรียน	87.9	12.1	-	100(13)	57.6	5.0	37.4	100(15)	78.9	-	21.1	100(9)
ประถม	85.9	8.5	5.7	100(138)	76.1	0.5	23.3	100(125)	45.9	0.4	53.6	100(180)
มัธยม	53.3	32.5	14.1	100(51)	44.3	2.7	53.0	100(55)	17.3	-	82.7	100(55)
สูงกว่ามัธยม	51.2	19.0	29.8	100(68)	25.1	5.9	69.1	100(69)	14.3	1.2	84.5	100(73)
รวม	70.8	16.2	13.0	100(270)	54.7	2.6	42.7	100(264)	35.6	0.5	63.9	100(317)
	$\chi^2 = 34.04$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 41.53$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 37.79$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 13 (ต่อ)

เขตที่อยู่อาศัยและ การศึกษาของบิดา	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคล อื่น	กำลังเรียน	รวม
ชนบท												
ไม่ได้เรียน	100.0	-	-	100(37)	81.6	12.2	6.3	100(29)	68.6	10.7	20.7	100(46)
ประถม	90.6	7.3	2.1	100(461)	85.7	4.7	9.6	100(461)	81.1	2.7	16.1	100(592)
มัธยม	88.7	0.8	10.4	100(34)	77.1	11.4	11.5	100(34)	63.3	3.7	33.0	100(32)
สูงกว่ามัธยม	66.3	22.3	11.4	100(42)	46.1	4.4	49.5	100(40)	27.2	7.0	65.8	100(34)
รวม	90.2	7.0	2.7	100(574)	83.0	5.4	11.6	100(564)	77.7	3.5	18.9	100(704)
	$\chi^2 = 35.76$			P-Value < 0.05	$\chi^2 = 53.61$			P-Value < 0.05	$\chi^2 = 58.51$			P-Value < 0.05

ตารางที่ 14 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามการศึกษาของมารดา และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ การศึกษาของมารดา	ผู้ดูแลบุตร			รวม (จำนวน)
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	
รวม				
ไม่ได้เรียน	81.9	7.2	10.9	100 (149)
ประถม	83.1	4.5	12.4	100 (1,957)
มัธยม	56.2	8.9	34.9	100 (261)
สูงกว่ามัธยม	37.4	9.6	53.0	100 (326)
รวม	77.5	5.4	17.1	100 (2,693)
	$\chi^2 = 399.23$		P-value < 0.05	
เมือง				
ไม่ได้เรียน	73.6	5.8	20.6	100 (37)
ประถม	67.6	3.0	29.4	100 (443)
มัธยม	39.5	12.2	48.5	100 (161)
สูงกว่ามัธยม	30.5	8.8	60.7	100 (210)
รวม	53.4	6.3	40.2	100 (851)
	$\chi^2 = 89.24$		P-value < 0.05	
ชนบท				
ไม่ได้เรียน	83.1	7.3	9.6	100 (112)
ประถม	85.4	4.7	9.9	100 (1,514)
มัธยม	76.8	4.9	18.3	100 (100)
สูงกว่ามัธยม	46.1	10.7	43.3	100 (116)
รวม	83.2	5.1	11.7	100 (1,842)
	$\chi^2 = 114.77$		P-value < 0.05	

ตารางที่ 15 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามการศึกษาของมารดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ การศึกษาของมารดา	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม
รวม												
ไม่ได้เรียน	98.7	1.3	-	100(50)	77.6	11.0	11.3	100(44)	69.6	9.7	20.7	100(55)
ประถม	90.0	7.4	2.6	100(599)	84.5	4.2	11.3	100(586)	76.8	2.4	20.8	100(772)
มัธยม	69.9	17.7	12.4	100(85)	57.1	6.1	36.8	100(89)	39.5	1.8	58.7	100(87)
สูงกว่ามัธยม	57.6	20.4	22.0	100(110)	34.5	5.2	60.3	100(109)	20.2	3.9	75.9	100(107)
รวม	86.3	8.9	4.8	100(844)	77.3	4.8	17.8	100(828)	70.4	3.0	26.6	100(1,021)
	$\chi^2 = 101.02$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 134.73$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 162.56$		P-Value < 0.05	
เมือง												
ไม่ได้เรียน	87.9	12.1	-	100(13)	57.6	5.0	37.4	100(15)	78.9	-	21.1	100(9)
ประถม	85.9	8.5	5.7	100(138)	76.1	0.5	23.3	100(125)	45.9	0.4	53.6	100(180)
มัธยม	53.3	32.5	14.1	100(51)	44.3	2.7	53.0	100(55)	17.3	-	82.7	100(55)
สูงกว่ามัธยม	51.2	19.0	29.8	100(68)	25.1	5.9	69.1	100(69)	14.3	1.2	84.5	100(73)
รวม	70.8	16.2	13.0	100(270)	54.7	2.6	42.7	100(264)	35.6	0.5	63.9	100(317)
	$\chi^2 = 34.04$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 41.53$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 37.79$		P-Value < 0.05	

เขตที่อยู่อาศัยและ การศึกษาของมารดา	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม
ชนบท												
ไม่ได้เรียน	100.0	-	-	100(37)	81.6	12.2	6.3	100(29)	68.6	10.7	20.7	100(46)
ประถม	90.6	7.3	2.1	100(461)	85.7	4.7	9.6	100(461)	81.1	2.7	16.1	100(592)
มัธยม	88.7	0.8	10.4	100(34)	77.1	11.4	11.5	100(34)	63.3	3.7	33.0	100(32)
สูงกว่ามัธยม	66.3	22.3	11.4	100(42)	46.1	4.4	49.5	100(40)	27.2	7.0	65.8	100(34)
รวม	90.2	7.0	2.7	100(574)	83.0	5.4	11.6	100(564)	77.7	3.5	18.9	100(704)
	$\chi^2 = 35.76$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 53.61$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 58.51$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 16 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอาชีพของบิดา และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ อาชีพของบิดา	ผู้ดูแลบุตร			รวม (จำนวน)
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	
รวม				
ไม่ได้ทำงาน	88.3	1.4	10.3	100 (135)
วิชาชีพ,เสมียน	44.5	6.3	49.2	100 (410)
ค้าขาย	67.2	2.2	30.6	100 (300)
เกษตรกรกรรม	86.7	6.1	7.1	100 (876)
ขนส่ง,บริการ	67.3	7.9	24.7	100 (387)
ช่าง	81.7	4.3	14.0	100 (579)
รวม	77.5	5.4	17.1	100 (2,687)
	$\chi^2 = 364.38$		P-Value < 0.05	
เมือง				
ไม่ได้ทำงาน	50.7	3.3	46.0	100 (15)
วิชาชีพ,เสมียน	34.9	7.8	57.3	100 (255)
ค้าขาย	57.7	2.2	40.1	100 (169)
เกษตรกรกรรม	76.9	4.0	19.1	100 (36)
ขนส่ง,บริการ	59.4	8.2	32.4	100 (198)
ช่าง	64.4	6.4	29.3	100 (175)
รวม	53.3	6.4	40.3	100 (848)
	$\chi^2 = 63.79$		P-Value < 0.05	
ชนบท				
ไม่ได้ทำงาน	90.3	1.3	8.3	100 (120)
วิชาชีพ,เสมียน	55.3	4.6	40.1	100 (155)
ค้าขาย	75.2	2.1	22.7	100 (131)
เกษตรกรกรรม	86.9	6.2	6.9	100 (840)
ขนส่ง,บริการ	72.8	7.7	19.4	100 (189)
ช่าง	85.7	3.8	10.5	100 (404)
รวม	83.2	5.1	11.7	100 (1,839)
	$\chi^2 = 150.40$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 17 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอาชีพของบิดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ อาชีพของบิดา	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม
รวม												
ไม่ได้ทำงาน	95.8	1.5	2.6	100(39)	85.8	-	14.2	100(48)	85.6	3.0	11.4	100(48)
วิชาชีพ,เสมียน	64.6	17.1	18.3	100(121)	46.1	3.4	50.5	100(139)	26.9	0.9	72.2	100(150)
ค้าขาย	87.1	7.0	5.9	100(76)	66.0	1.5	32.4	100(114)	56.8	-	43.2	100(110)
เกษตรกรรม	92.3	6.1	1.5	100(292)	86.9	6.5	6.6	100(253)	81.6	5.8	12.5	100(331)
ขนส่ง,บริการ	75.2	14.7	10.2	100(130)	69.0	6.8	24.2	100(117)	57.2	2.1	40.7	100(140)
ช่าง	87.1	9.9	3.0	100(184)	87.1	4.5	8.3	100(155)	74.8	0.1	25.1	100(240)
รวม	86.3	8.9	4.8	100(842)	77.3	4.8	17.8	100(826)	70.4	3.0	26.6	100(1,019)
	$\chi^2 = 73.90$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 126.37$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 222.60$		P-Value < 0.05	
เมือง												
ไม่ได้ทำงาน	75.3	7.4	17.3	100(7)	41.0	-	59.0	100(5)	-	-	100.0	100(3)
วิชาชีพ,เสมียน	55.1	21.5	23.4	100(69)	36.4	4.1	59.5	100(94)	17.1	1.8	81.1	100(92)
ค้าขาย	83.9	7.9	8.1	100(48)	57.8	-	42.2	100(59)	36.2	-	63.8	100(62)
เกษตรกรรม	78.2	11.4	10.5	100(13)	91.5	-	8.5	100(10)	67.4	-	32.6	100(13)
ขนส่ง,บริการ	68.2	18.3	13.5	100(69)	64.2	3.8	32.0	100(54)	44.2	-	55.8	100(75)
ช่าง	78.7	15.5	5.7	100(63)	79.1	1.7	19.2	100(41)	42.0	-	58.0	100(71)
รวม	70.8	16.2	13.0	100(269)	54.8	2.6	42.6	100(263)	35.1	0.5	64.4	100(316)
	$\chi^2 = 19.02$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 29.14$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 34.43$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 17 (ต่อ)

เขตที่อยู่อาศัยและอาชีพของบิดา	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม
ชนบท												
ไม่ได้ทำงาน	97.9	0.9	1.1	100(32)	88.4	-	11.6	100(43)	87.4	3.1	9.5	100(45)
วิชาชีพ,เสมียน	73.9	12.8	13.2	100(52)	59.6	2.5	37.9	100(45)	36.7	-	63.3	100(58)
ค้าขาย	91.1	5.8	3.1	100(28)	73.1	2.8	24.1	100(55)	70.3	-	29.7	100(48)
เกษตรกรรม	92.6	6.0	1.4	100(279)	86.8	6.6	6.6	100(243)	81.9	6.0	12.2	100(318)
ขนส่ง,บริการ	81.5	11.3	7.2	100(61)	71.4	8.3	20.3	100(63)	66.4	3.6	30.0	100(65)
ช่าง	89.6	8.3	2.1	100(121)	88.7	5.1	6.2	100(114)	81.4	0.2	18.4	100(169)
รวม	90.2	7.0	2.7	100(573)	83.0	5.4	11.6	100(563)	77.7	3.5	18.8	100(703)
	$\chi^2 = 34.20$	P-Value < 0.05			$\chi^2 = 46.34$	P-Value < 0.05			$\chi^2 = 102.13$	P-Value < 0.05		

ตารางที่ 18 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอาชีพของมารดา และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ อาชีพของมารดา	ผู้ดูแลบุตร			รวม (จำนวน)
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	
รวม				
ไม่ได้ทำงาน	84.9	0.8	14.4	100 (1,011)
วิชาชีพ,เสมียน	37.8	12.8	49.4	100 (270)
ค้าขาย	61.0	6.4	32.6	100 (390)
เกษตรกรรม	84.7	8.1	7.2	100 (641)
ขนส่ง,บริการ	58.2	8.5	33.3	100 (83)
ช่าง	74.8	8.1	17.1	100 (295)
รวม	77.6	5.4	17.1	100 (2,690)
	$\chi^2 = 386.09$		P-Value < 0.05	
เมือง				
ไม่ได้ทำงาน	62.7	0.5	36.7	100 (318)
วิชาชีพ,เสมียน	30.1	12.3	57.6	100 (167)
ค้าขาย	51.8	10.1	38.1	100 (207)
เกษตรกรรม	84.4	-	15.6	100 (15)
ขนส่ง,บริการ	49.6	2.9	47.5	100 (48)
ช่าง	59.6	11.4	29.1	100 (94)
รวม	53.5	6.4	40.2	100 (849)
	$\chi^2 = 80.43$		P-Value < 0.05	
ชนบท				
ไม่ได้ทำงาน	90.1	0.8	9.1	100 (693)
วิชาชีพ,เสมียน	46.2	13.4	40.5	100 (103)
ค้าขาย	68.4	3.4	28.2	100 (183)
เกษตรกรรม	84.7	8.2	7.1	100 (626)
ขนส่ง,บริการ	64.2	12.4	23.5	100 (35)
ช่าง	78.9	7.3	73.9	100 (201)
รวม	83.2	5.1	11.7	100 (1,841)
	$\chi^2 = 214.17$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 19 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามอาชีพของมารดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ อาชีพของมารดา	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม
รวม												
ไม่ได้ทำงาน	95.6	1.2	3.1	100(311)	84.0	0.1	16.0	100(324)	76.9	1.0	22.1	100(376)
วิชาชีพ,เสมียน	52.8	27.0	20.2	100(95)	34.2	8.1	57.6	100(82)	27.5	4.0	68.6	100(93)
ค้าขาย	69.9	16.4	13.7	100(112)	66.9	2.9	30.2	100(131)	50.1	1.7	48.1	100(147)
เกษตรกรกรรม	90.1	8.8	1.1	100(207)	83.0	9.3	7.6	100(177)	81.3	6.6	12.1	100(257)
ขนส่ง,บริการ	81.6	12.1	6.2	100(21)	48.8	14.7	36.5	100(32)	50.0	-	50.0	100(30)
ช่าง	80.1	15.8	4.1	100(97)	80.6	10.8	8.6	100(81)	66.6	-	33.4	100(117)
รวม	86.3	8.9	4.8	100(843)	77.4	4.8	17.8	100(827)	70.6	3.0	26.5	100(1020)
	$\chi^2 = 129.07$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 138.61$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 186.69$		P-Value < 0.05	
เมือง												
ไม่ได้ทำงาน	89.2	1.7	9.0	100(104)	60.5	-	39.5	100(100)	40.5	-	59.5	100(114)
วิชาชีพ,เสมียน	46.8	26.3	26.8	100(56)	32.0	8.1	59.9	100(51)	10.2	1.5	88.3	100(60)
ค้าขาย	58.4	12.7	12.7	100(63)	59.0	-	41.1	100(69)	37.8	1.2	61.1	100(75)
เกษตรกรกรรม	100.0	-	-	100(3)	84.5	-	15.5	100(6)	73.0	-	27.0	100(6)
ขนส่ง,บริการ	84.6	10.2	10.2	100(11)	40.8	4.2	55.0	100(18)	35.4	-	64.6	100(19)
ช่าง	69.8	23.6	6.7	100(33)	71.8	12.1	16.0	100(19)	44.9	-	55.1	100(42)
รวม	70.8	16.2	13.0	100(270)	54.8	2.6	42.6	100(263)	35.6	0.5	63.9	100(316)
	$\chi^2 = 41.25$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 30.99$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 29.34$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 19 (ต่อ)

เขตที่อยู่อาศัยและอาชีพของมารดา	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม
ชนบท												
ไม่ได้ทำงาน	97.3	1.1	1.6	100(207)	89.7	0.1	10.2	100(224)	84.8	1.2	13.9	100(262)
วิชาชีพ,เสมียน	60.1	27.9	12.0	100(39)	37.0	8.1	54.9	100(31)	42.2	6.1	51.6	100(33)
ค้าขาย	82.0	3.2	14.8	100(49)	74.0	5.6	20.4	100(62)	57.2	2.1	40.7	100(72)
เกษตรกรรม	90.1	8.9	1.1	100(204)	83.0	9.5	7.5	100(171)	81.4	6.7	12.0	100(251)
ขนส่ง,บริการ	79.9	16.1	4.0	100(10)	55.5	23.5	21.0	100(14)	59.5	-	40.5	100(11)
ช่าง	83.5	13.3	3.2	100(64)	82.1	10.6	7.3	100(62)	72.8	-	27.2	100(75)
รวม	90.2	7.0	2.7	100(573)	83.0	5.4	11.6	100(564)	77.8	3.5	18.7	100(704)
	$\chi^2 = 67.56$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 97.85$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 94.05$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 20 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามสถานภาพการทำงานของบิดา และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ สถานภาพการทำงานของบิดา	ผู้ดูแลบุตร			รวม (จำนวน)
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	
รวม				
ลูกจ้าง,ข้าราชการ	72.8	5.4	21.8	100 (1,239)
นายจ้าง	80.1	5.5	14.4	100 (1,305)
ธุรกิจครอบครัว	73.1	24.6	2.3	100 (20)
รวม	76.8	5.6	17.6	100 (2,564)
	$\chi^2 = 37.49$		P-Value < 0.05	
เมือง				
ลูกจ้าง,ข้าราชการ	48.9	9.2	41.9	100 (496)
นายจ้าง	59.4	2.0	38.6	100 (338)
ธุรกิจครอบครัว	89.8	-	10.2	100 (6)
รวม	53.3	6.4	40.3	100 (840)
	$\chi^2 = 14.80$		P-Value < 0.05	
ชนบท				
ลูกจ้าง,ข้าราชการ	81.6	4.0	14.4	100 (743)
นายจ้าง	83.5	6.1	10.4	100 (967)
ธุรกิจครอบครัว	68.3	31.7	-	100 (14)
รวม	82.6	5.4	12.0	100 (1,724)
	$\chi^2 = 23.80$		P-Value < 0.05	

ตารางที่ 21 ร้อยละของผู้ดูแลบุตร จำแนกตามสถานภาพการทำงานของบิดา อายุบุตร และเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัยและ สถานภาพการทำงาน ของบิดา	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคล อื่น	กำลังเรียน	รวม
รวม												
ลูกจ้าง	79.6	12.6	7.8	100(403)	72.4	3.9	23.7	100(374)	67.3	0.3	32.4	100(462)
นายจ้าง	91.3	6.1	2.6	100(400)	80.2	6.0	13.8	100(397)	71.1	4.8	24.1	100(508)
ธุรกิจครอบครัว	64.6	35.4	-	100(5)	76.8	23.2	-	100(9)	74.8	18.3	6.9	100(6)
รวม	85.8	9.3	5.0	100(808)	76.6	5.2	18.1	100(780)	69.5	2.9	27.6	100(976)
	$\chi^2 = 30.67$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 19.23$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 19.80$		P-Value < 0.05	
เมือง												
ลูกจ้าง	62.6	22.1	15.3	100(164)	48.2	3.4	48.4	100(158)	34.1	0.9	65.0	100(174)
นายจ้าง	85.6	5.2	9.2	100(100)	65.2	1.6	33.2	100(99)	35.5	-	64.5	100(139)
ธุรกิจครอบครัว	100.0	-	-	100(1)	100.0	-	-	100(2)	77.6	-	22.4	100(3)
รวม	70.6	16.2	13.2	100(265)	55.1	2.7	42.2	100(259)	35.3	0.5	64.2	100(316)
	$\chi^2 = 11.92$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 5.78$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 3.3$		P-Value > 0.05	
ชนบท												
ลูกจ้าง	86.7	8.6	4.7	100(239)	82.3	4.2	13.5	100(216)	77.1	0.1	22.8	100(288)
นายจ้าง	92.2	6.2	1.6	100(300)	82.8	6.7	10.5	100(298)	77.0	5.6	17.4	100(369)
ธุรกิจครอบครัว	62.0	38.0	-	100(4)	69.2	30.8	-	100(7)	73.6	26.4	-	100(3)
รวม	89.7	7.4	2.8	100(543)	82.4	5.9	11.6	100(521)	77.0	3.5	19.5	100(660)
	$\chi^2 = 12.58$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 8.97$		P-Value > 0.05		$\chi^2 = 23.68$		P-Value < 0.05	

เขตที่อยู่อาศัยและ สถานภาพการทำงาน ของมารดา	ผู้ดูแลบุตรอายุ 3 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 4 ปี				ผู้ดูแลบุตรอายุ 5 ปี			
	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคลอื่น	กำลังเรียน	รวม	บิดามารดา	บุคคล อื่น	กำลังเรียน	รวม
รวม												
ลูกจ้าง	69.6	22.1	8.3	100(218)	60.4	9.8	29.9	100(183)	57.5	1.5	41.0	100(232)
นายจ้าง	84.7	6.2	9.2	100(106)	76.0	3.5	20.5	100(102)	68.9	2.3	28.8	100(131)
ธุรกิจครอบครัว	88.5	9.2	2.3	100(209)	78.8	10.0	11.3	100(220)	71.8	6.6	21.6	100(285)
รวม	80.8	13.4	5.8	100(533)	72.2	8.5	19.3	100(505)	66.6	4.1	29.3	100(648)
	$\chi^2 = 34.36$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 24.03$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 22.04$		P-Value < 0.05	
เมือง												
ลูกจ้าง	46.6	35.8	17.6	100(91)	38.2	9.1	52.6	100(79)	26.9	1.7	71.4	100(96)
นายจ้าง	81.8	9.0	9.2	100(34)	61.1	-	38.9	100(32)	48.2	-	51.8	100(50)
ธุรกิจครอบครัว	77.3	8.0	14.7	100(41)	63.4	-	36.6	100(53)	28.2	-	71.8	100(59)
รวม	59.7	24.9	15.4	100(166)	50.4	4.5	45.1	100(164)	32.3	0.8	66.8	100(205)
	$\chi^2 = 13.96$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 12.10$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 8.78$		P-Value > 0.05	
ชนบท												
ลูกจ้าง	80.7	15.5	3.8	100(127)	70.5	10.0	19.5	100(104)	67.5	1.4	31.1	100(136)
นายจ้าง	85.4	5.4	9.2	100(72)	79.6	4.3	16.0	100(70)	74.5	2.9	22.5	100(81)
ธุรกิจครอบครัว	89.6	9.3	1.1	100(168)	81.1	11.5	7.4	100(167)	76.6	7.3	16.1	100(226)
รวม	86.1	10.5	3.4	100(367)	77.8	9.5	12.7	100(341)	73.5	4.7	21.7	100(443)
	$\chi^2 = 16.37$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 9.83$		P-Value < 0.05		$\chi^2 = 12.51$		P-Value < 0.05	